

2020, 7(2): 287-313

DOI: <https://doi.org/10.17572/mj2020.2.287313>

Makaleler (Tema)

KONUM TEMELLİ ÇEVİRİMİÇİ TANIŞMA UYGULAMALARINI KADINLARIN FLÖRT DENEYİMLERİ AÇISINDAN DÜŞÜNMEK: TINDER VE HAPPN¹

Betül Aydoğan²

Öz

İnternetin yanı sıra *GPS* (*Global Positioning System*; Küresel Konumlama Sistemi) teknolojisi, konum temelli uygulamaları mobil iletişimin önemli bir ögesi haline getirmiştir. Konum temelli uygulamalar, navigasyon ve harita bilgilerinden, filo takibi ve e-ticarete, arkadaşlık ve sosyal ağlara kadar birçok alanda kullanılmaktadır. Fiziksel uzam ve dijital uzamı bir araya getiren konum temelli tanışma uygulamaları (KTTU) konum verisini birbirine yabancı kişilerin bir araya gelmesini hızlandıran, etkileşim kurulmasında filtre görevi gören bir araca dönüştürmüştür. Bu çalışmada, konum özelliğinin çevrimiçi tanışma uygulamalarına dâhil edilmesinin flört deneyimine ne sağladığı, uygulamaların kentteki yabancılar arasında nasıl bir yakınlaşma bağlamı

¹ Galatasaray Üniversitesi Medya ve İletişim Çalışmaları Doktora Programı "Yeni Medya, İletişim ve Toplum" dersi kapsamında yazılan bu makaleye verdiği destek için Prof. Dr. Dilruba Çatalbaş Ürper'e teşekkürlerimi sunarım.

² Araştırma Görevlisi, Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi, beaydogan@gsu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2618-4683

Makalenin Geliş Tarihi: 19.06.2020 | Makale Kabul Tarihi: 10.12.2020

© Yazar(lar) (veya ilgili kurum(lar)) 2020. Atıf lisansı (CC BY-NC 4.0) çerçevesinde yeniden kullanılabilir. Ticari kullanımlara izin verilmez. Ayrıntılı bilgi için açık erişim politikasına bakınız. Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi tarafından yayınlanmıştır.

yarattığı sorusu kadın kullanıcıların bakış açısından ele alınmıştır. *Tinder* ve/veya *happn* uygulamalarını kullanan kadınlarla yapılan derinlemesine görüşmelerde, ilişki yaşamak, flört etmek üzere seçim yapılırken konum verisinin flört etmek istenen kişilerin özelliklerine dair güven verici bir temel oluşturduğu, uygulamaların konum verisi ile yabancılaşma durumunun aşılmasına, aşinalık hissinin oluşmasına aracı oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Konum temelli tanışma uygulamaları, flört, kadın, yabancı, aşinalık

ANALYSIS OF WOMEN'S FLIRT EXPERIENCE VIA LOCATION-BASED ONLINE DATING PRACTICES: TINDER AND HAPPN

Abstract

The interaction with the city and foreigners has gained a new dimension with the Internet and the integration of mobile GPS technology. Location-based applications are used in many areas from navigation and map information to fleet tracking and e-commerce, friendship and social networks. Location-based dating applications (LBDA) combining digital and physical space have turned location data into a tool that speeds up the meeting of two people by acting as an accelerator for interaction. The study examines the implications of what the location feature provides for the dating experience and how these implications create a new intimacy context since it shortens the distance between foreigners. The way location function acts as a medium in flirting and relationships has been examined through in-depth interviews with females using the dating applications *Tinder* and/or *happn*. It has been seen that the location feature acts as a filter and tool to overcome alienation by creating a sense of familiarity.

Key Terms: Location based online dating apps, flirting, women, unfamiliar, familiarity

Giriş

İki kişinin birbirlerine yakınlaşması ya da yakın ilişki kurmak üzere etkileşime geçmesi olarak ifade edilebilecek flört, özellikle kent gibi kalabalık nüfuslu uzamlarda çokça seçenikle karşı karşıya olunan bir deneyime dönüşmektedir. Flört deneyimi, bir yandan keşfetmenin heyecanına açık iken, diğer yandan bilinen/tanıdık olunan çevrenin referansına gereksinim duyabilmektedir. Adam Philips (2018, s. 13), flörtü bir tür belirsizlik oyunu olarak tarif ederken inandırıcı olmayanın büyüüne kapılanların sürprizli bir oyunun içine çekildiğini, şartların belirsizliğinin heyecanın körükleyicisi olduğunu söylemektedir. Kent her ne kadar

oyunun şartlarını cazipleştirse de ötekine dair sunduğu sınırlı referans ile risk yaratmaktadır. Simmel (1984, s. 143-144) flörtleşmeyi, risklerin ihtimalleri ile sürdürülen ancak ilişkiyi sonuca vardırarak her türlü hareketten kaçınılan - riske izin verilmeyen- bir deneyim olarak aktarmaktadır. Hâlihazırda flörtün etkileşime dayanan yapısı da kişinin karşısındaki farklı yönleriyle tanınmasını sağlayarak (Philips, 2018, s. 13) oyunun sürdürülmesine katkıda bulunmaktadır.

Bireylerin yabancılarla birlikte yaşadıkları modern kent yaşamında ikili ilişkilerin kurulmasındaki zorluk ve belirsizlikler, çevrimiçi arkadaşlık ve flört uygulamalarına ilgiyi arttırmıştır. Flört deneyimine medya dolayımı teknolojik bir boyut getiren çevrimiçi uygulamalar hakkındaki çalışmalarda, sanal uzamın bireyleri yüz yüze getirmekten ziyade masa başında flört etmenin heyecanı ile karşı karşıya getirdiği, seçenekleri çoğaltır gibi görünürken aslında yakın ilişkilerin muğlaklığını artırdığı sonuçlarına varılmıştır (Stempfhuber, M. Liegl, 2016, s. 52; Murphy, 2018, s. 111). Peki GPS özelliğinin söz konusu uygulamalara dâhil edilmesi henüz fiziksel uzamda yüz yüze gelmemiş iki yabancıyı yakınlaşmasında nasıl bir avantaj ya da dezavantaj yaratmaktadır?

Türkiye’de konum verisi ile işleyen tanışma uygulamalarını ele alan çalışmalar, homoseksüel ilişkilere sağladığı olanaklara, görünme biçimlerine ya da muğlaklaşan ilişkilere ve kimliklere odaklanmaktadır. Ozan Soybakış (2019), GPS ile çalışan gey uygulamalarının, heteroseksüelleşmiş kamusal alanda biseksüel ya da eşcinsel erkeklerin “kendi gibi olan diğerlerine” ulaşmasında üstlendiği rolleri ele alırken; Burcak Pasin (2020), konumsal medyanın melezleştirdiği kuir mekânlarla ve ilişkilere dikkat çekerek kentsel yaşamın mahrem/kamusal, fiziksel/temsili, sabit/devingen, risk/güvenirlilik gibi normatif ikiliklerinin değiştirdiğini, kimlik ve ilişkiler açısından yeni varoluş biçimleri ortaya çıktığını ifade etmektedir. Netnografi çalışması ile Bilge Narin (2018) lezbiyen kadınların kullandığı WAPA’nın nasıl bir tanışma deneyimi sunduğunu, uygulamada dolaşan stereotipleri, anlatıları, özgürleştirici ya da sınırlayıcı yönleri tartışır; konumun güvenlik ve mahremiyete dair sorun oluşturabileceğini belirtse de bunun başka bir araştırmanın konusu olduğunu ifade eder. Ayla Deniz de (2020) konumsal medyayı ele alan bir çalışma yapmamış olmakla birlikte, kadınların Tinder’ı nasıl ve nerede kullandıklarını araştırarak İstanbul’da değişen mahremiyet coğrafyalarını aktarmaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı, algoritması konuma göre işleyen uygulamaların, kadınların flört deneyimlerine ne kattığını ortaya koymaktır. Çalışmada ele alınan romantik ilişkinin bağlamı, heteroseksüel ilişkilere sınırlandırılmıştır. Zira tanışma uygulamalarının cinsel yönelimlere göre ayrışması, romantik ilişkilerin bağlamını anlamak için önemli bir göstergedir (Narin, 2018, s. 344). *Grindr*, *Scruff*, *Hornet* gibi geylerin ya da *WAPA* gibi lezbiyenlerin tercih ettikleri uygulamaların aksine araştırma kapsamında ele alınacak *happn* ve *Tinder*, daha çok heteroseksüel ilişkilere hitap ettiğinden (Mackee, 2016; Narin, 2018), araştırma lezbiyen kadınların, kentteki yabancı kadınlarla ilişkilerine dair bulguları kapsamamaktadır. *happn* ve/veya *Tinder* kullanıcısı olan lezbiyen kadınların, eşleşme havuzlarına dâhil etmeseler de erkeklerin şiddetine maruz kalıp kalmadıkları, uygulamadaki yabancı kadınlarla etkileşim kurmayı riskli bulup bulmadıkları, başka bir araştırmada alana katkı sağlayacak sorunsallardır. Bu çalışmada ise kadınların yakın mesafelerinde bulunmuş erkeklerle uygulamalar aracılığıyla eşleşme ihtimalinin, nasıl kaygıları ya da avantajları beraberinde getirdiği tartışılacaktır.

Kentlerin kadınlar için güvenliksiz zemini, erilleşmiş mekânların kadını yok sayan düzenlemeleri kadın için, hem gündelik hayatın sürdürülmesinde hem de sosyalleşme sürecinde bir engel olabilmektedir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Hacettepe Üniversitesi iş birliği ile hazırlanan *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*’nda (2014, s. 15–17) kadınların %34’ünün birlikte oldukları erkeklerin şiddetine uğradıkları, 10 kadından yaklaşık üçünün ise birlikte olmadığı bir erkeğin ısrarlı takibine (e-posta, kısa mesaj, sosyal medya yoluyla ya da çalıştığı-yaşadığı yerde rahatsız etme) maruz kaldığı aktarılmaktadır. Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Araştırmaları Merkezi tarafından 2016–2020 tarihleri arasında her yıl gerçekleştirilen *Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı* (2020) araştırmasına göre ise kadınların toplumda yaşadıkları sorunların başında şiddeti tanımlama oranları %53’ten %66’ya çıkmıştır. Aynı araştırmanın verilerine göre, kadınların aynı mahallede yaşadıkları insanlara duydukları güven %31’den %25’e düşmüş; yaşadıkları şehrin insanlarına duydukları güven ise %21’den %17’ye gerilemiştir. Bahsi geçen araştırmaların işaret ettiği gibi kadın, kentte yaşadığı insanlara güvenmekte tereddüt yaşarken ya da birlikte olduğu, tanıdığı erkeğin bile şiddeti ile karşı karşıya kalabilirken, konum verisi ile çalışan uygulamalar aracılığıyla yabancı ile yakın ilişki kurmak riskli görünmektedir. Diğer yandan flört deneyiminin kendisi, belirsizliğin heyecanını taşıyan ve kentin sunduğu olasılıklara açık olunan bir süreçtir. Araştırmanın çıkış noktası konumsal verinin, yabancılarla fiziksel çevrede etkileşime geçmek ve iletişim kurmak için bir zemin oluşturduğu, söz konusu zeminin ise aslında bir filtre işlevi görerek birbirine aşına olan yabancıları yarattığı düşüncesine dayanmaktadır. Diğer önerme ise fiziksel uzam ve sanal uzamın melezliğinde gerçekleşen flört deneyiminin çevrimiçi bir profile güvenilmesini kolaylaştırmasıdır. Buna karşın anonimliği yok eden, mahremiyeti, özel alanı parçalayan veri paylaşımının kadınlar için risk taşıdığı da araştırmanın varsayımları arasında bulunmaktadır.

Konum verisi ile çalışan tanışma uygulamalarının sayısı oldukça fazla olduğundan bu çalışmada *happn* ve *Tinder* isimli uygulamalara odaklanılacaktır. *happn*’ın tercih edilme sebebi, işleyiş biçiminin yalnızca anlık olarak aynı çevrede bulunan kişileri birbiri ile eşleştirmeyip konuma zamansallığı da dâhil etmesidir. Diğer uygulamalara göre 250 metreye kadar yakın mesafedeki karşılaşmaları kapsayan *happn*, “yolların kesişmesi” söylemini şans metaforu ile birleştirerek pazarladığından uygulama için konum oldukça önemli bir filtre olarak çalışmaktadır. *Tinder* ise *happn*’a göre daha uzak bir mesafeyi, hatta bir bölgeyi erişime açmaktadır. Konumsal niteliklere sahip olan ancak *happn*’dan ayrılan nitelikler taşıyan *Tinder*, farklı bulguların elde edilebileceği düşüncesi ile karşılaştırma yapmak üzere araştırmaya dâhil edilmiştir.

Araştırmanın kavramsal çerçevesi ise Simmel’in (1908/2015) modern kentsel kültür ile özdeş olan «yabancı» figürüne ve sosyal medya araştırmaları için ilham kaynağı olan Stanley Milgram’ın (1977) “tanıdık yabancı” (*familiar stranger*) kavramına dayanmaktadır. Araştırmada konumsal verinin, kentteki yabancıyı yakındaki yabancıya dönüştürme potansiyeli olduğu varsayıldığından Simmel’in ve Milgram’ın ortaya koydukları kavramlar tercih edilmiştir. Ancak söz konusu kavram setinin konumsal medya çalışmaları ile ilişkilendirilebilmesi için Adriana de Souza e Silva ve Eric Gordon (2011) tarafından önerilen “net yerelliği” (*net locality*) kavramı da kavramsal çerçevenin parçasını oluşturmaktadır.

Çalışmada öncelikle kentsel yaşam içinde kadının yabancı ile karşı karşıya olduğu koşullar, aktarılan kavram setleri çerçevesinde sunulmuştur. Ardından ilişkileri fiziksel uzamdan çekip çıkardığı tartışılan internetin, ikili ilişkilere ne getirdiği özetlenmiştir. Konumsal verinin çevrimiçi flört uygulamalarına dahil edilmesinin yarattığı imkanlar ve tehditler tartışıldıktan sonra, 22–32 yaş aralığında, İstanbul’da yaşayan, *Tinder* ve/veya

happn kullanıcısı sekiz kadın ile Aralık 2019'dan Ocak 2020'ye kadarki bir aylık süreçte yapılmış derinlemesine görüşmelerin ışığında kadınların söz konusu uygulamalara bakış açıları ve kullanım pratikleri incelenmiştir.

Kent, Yabancı ve Kadın

Kentsel yaşamın kişilerarası ilişkiler açısından yüzeysel, yapay, geçici ya da parçalı olduğu, kentlilerin birbirlerine karşı soğuk, kayıtsız davrandıkları böylece istek ve beklentilere karşı bir bariyer oluşturabildikleri, ilişkilerin araçsallaşması yönündeki tartışmalar (Wirth, 2002, s. 82–83) kentte zuhur eden psikolojik yapının aktarılmasında oldukça açıklayıcıdır. Bilhassa Simmel'in "yabancı" nitelemesi ile karşıladığı kişilik tipi, kent hayatının mesafelere dayanan ilişkilerinin aktarılmasında önemlidir. Simmel'in (2015, s. 149–150), özgül bir etkileşim biçimi olarak nitelediği yabancı olma durumu, kent hayatının devingen yapısı içinde birbirleri ile akrabalık gibi organik bağı bulunmayan, yine de yakınlık ve uzaklık sentezi içinde gelişen ilişkilere denk düşmektedir. Kişisel olanla mekânsal olanın yakınlığının ve uzaklığının iç içe geçtiği yabancı önermesinde, yakalanan benzerlikler ya da ortalıklar yabancıların varlığını yumuşatır. Yine de modern kentin uyaranlarının çokluğundan bezmiş metropol sakinleri birbirlerinin varlıklarına dahi, kendilerini korumak üzere ihtiyatlılıkla yaklaşmaya başlamışlardır (Simmel, 2015, s. 322).

Zygmunt Bauman (2012, s. 150), şehir hayatının parçası olan mekânı yabancılarla paylaşmanın, verili bir zorunluluk olduğunu, ancak şehirlilerin bu zorunluluğu yerine getirme tarzlarının değiştiğini belirtmektedir. Buna karşın kent ne kadar büyük ve heterojen olursa cezbediciliği de o derece artmaktadır. Yabancıların kentte yoğunlaşması hoş olmayan bir durum olarak nitelense de kent çeşitliliğe kucak açan, farklı yeteneklere ya da zevklere uyarlanmış bir uzam vaat etmektedir (Bauman, 2012, s. 157).

Derya Acuner (2019, s. 111), kentin kadınlara anonimlik ve ilişkilerin geçiciliği konusunda dev bir fırsat sunduğunu vurgulamaktadır. Yabancıların bir aradalığından oluşan kentin, anonim kalmaya, yüzeysel ve geçici ilişkiler kurmaya olanak veren yapısı kadınları özgürleştiren niteliklerdir. Kentin monotonluktan kurtaran heterojen yapısı, her türlü zevke hitap edecek potansiyeli taşıması, yabancıya duyulan güvensizliği yok etmez. Selda Tuncer de (2014, s. 35), kente atfedilen özgürleşmenin, kadınların maruz kaldığı eşitsiz ilişkileri ve baskının her türlüşünü ortadan kaldırdığını söylemenin doğru olmayacağını ifade eder. Cinsiyet rollerinin mekânsal ayrışmalara yansıdığı, erkek egemen güç ve kontrol alanı içinde kadının gündelik hayatını sürdürdüğu kentte sözlü ya da fiziksel tacizden cinayete varabilecek tehlikeler mevcuttur (Jarvis, Kantor ve Clock, 2009, s. 116). Gündelik eylemler açısından erilleşmiş kentsel mekânlar, kadın bedeninin ve cinselliğinin kontrol altında tutulmasını ve özel alan ile sınırlanmasını bir norm olarak çerçevelemektedir (Çavuşoğlu'ndan aktaran Acuner, 2019, s. 114). Kadının özel alana sıkıştırılmaya çalışıldığı kent, tehditler taşıyan, risklerin nereden geleceği belli olmayan bir uzam olsa da, yabancı ile müzakere etmenin ve ona aşına olmanın yolları vardır.

Tuncer (2014, s. 35), şehir hayatının tüm baskılara ve dezavantajlara rağmen kadınlara, kamusal alanda özneleşecekleri ve sosyal bir aktör olacakları direniş fırsatlarını sunduğunu belirtmektedir. Koskela'ya göre ise (1999), kadınlar kentte olası tehlikelerle baş ederken tehdidin işaretlerini okumaktan, mekânı kontrol altına almaya ya da kentsel mekânda güç kullanmaya kadar varan "mekânsal uzmanlıklarını" gösterirler.

Özellikle kamusal alana çıkmak ve diğer kadınlarla bir arada olmak söz konusu uzmanlıkları inşa etmenin, özel alana sıkıştırılmayı yok etmenin zeminini oluşturmaktadır. Ayrıca Anthony Giddens'in (1994, s. 110) da belirttiği gibi eskisi gibi yerel topluluk ve akrabalık bağları içinde kişiselleşmiş bağlantılarla güven oluşturmak mümkün değildir; güvenin kazanılmasının yolu ise bireyin karşısındakine açılması ve sıcaklığın karşılıklı olarak sunulmasıdır. Özel alana sıkışmak yerine kamusal alanda geliştirilen, tarafların birbirine açılmasını gerektiren güven ve etkileşim sürecinde göz önünde bulundurulması gereken diğer bir kavram ise Milgram'ın "tanıdık yabancı" kavramıdır.

Milgram'ın (1977, s. 51-53) önerdiği "tanıdık yabancı" kavramı, kent hayatında aslında sürekli karşılaşp durduğumuz, sabahları aynı otobüs durağında beklediğimiz ya da aynı kahvecide denk geldiğimiz, direkt bir etkileşim kurmamış olsak da yüzü bize tanıdık gelen kişileri ifade etmektedir. Söz konusu kişiler arkadaşımız olmasa da Milgram'ın tabiriyle arkadaş olma ihtimalimizin yüksek olduğu kişilerdir. Aynı hobileri, ilgi alanlarını paylaşmak ya da pek çok ortaklık etrafında birleşmek mümkündür. Dolayısıyla, aslında kent bir tarafta kadın için tehlikeye açık, cinselliğın baskılanması gereken, ancak karşılıklı bir açık olma ile güvenin inşa edilebildiği bir bağlam sunarken diğer yanda ortalıkların hâlihazırda mevcut olduğu mekânsal kesişme fırsatlarıyla yabancıyı aşınalaştırmaktadır. Ancak internetin kullanıcıların gündelik hayatına sızması ile ilişkiler için yakınlığın inşa edildiği uzam sadece kent ile sınırlı kalmamıştır; siber alana yayılmıştır. Mekânsal yakınlığın bir faktör olarak ele alınmasından önce internetin ikili ilişkilere nasıl bir dinamik getirdiği tartışılması gereken bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

İnternetten Sonra Flört

Kullanıcıları romantik ilişki veya evlilik için uygun partnerler ve eşlerle buluşturmaya amaçlayan çevrimiçi platformlar dünyada 1990'larda, Türkiye'de ise 2000'li yılların başında yaygınlaşmıştır. Kısa sürede geniş bir kullanıcı kitlesine ulaşmayı başarabilen bu siteler, aynı zamanda azımsanamayacak ekonomik büyüklüğe de erişmiştir. Öyle ki *Pew Research Center*'ın 2016 yılında yayımlanan raporu, bu türden platformların en geniş pazarı oluşturduğu ABD'de, nüfusunun %15'inin tanışma ve eş bulma sitelerini kullandığını, çiftlerin %5'inin ise bu tür çevrimiçi platformlarda tanışarak evlendiğini ortaya koymaktadır (aktaran Tanrıöver ve Sunam, 2017, s. 12). Türkiye'de de çevrimiçi buluşma uygulamaları ve web siteleri de sosyal ağların en çok kullanılan platformlarındandır. Türkiye'de çevrimiçi buluşma ve evlilik siteleri sektöründeki pazar büyüklüğünün 10 milyon dolara ulaştığı³ ve toplam üye sayısının 2,5 milyonu aşığı tahmin edilmektedir⁴.

Kullanıcılar açısından bu tür çevrimiçi mecralar aracılığıyla sosyalleşmenin, gerçek yaşamda eş ve partner aramaya nazaran pek çok avantaja sahip olduğu söylenebilir. En temel avantaj ise kullanıcının bu tür platformlar sayesinde yüz yüze ilişkilerde karşılaşamayacağı kadar çok potansiyel eş veya partner ile karşılaşabilmesidir (Heino, Ellison ve Gibbs, 2010, s. 428). Sitelerde kullanıcılar fotoğrafın yanında, yaşadıkları şehir ve semt, yaş, cinsiyet, eğitim, meslek ve gelir durumu, fiziksel özellikleri, hobileri ve

³ https://www.sabah.com.tr/ekonomi/2010/08/24/turkiye_de_sanal_evlilik_modasina_uydu_10238633427 / Yayınlanma: 24 Ağustos 2010 / Erişim: 20 Nisan 2020

⁴ <http://www.milliyet.com.tr/teknoloji/2-5-milyon-turk-e-flortle-sevgili-bulma-pesinde-1208930> /Yayınlanma: 9 Mart 2010/ Erişim: 20 Nisan 2020

gündelik alışkanlıkları gibi bilgilerinin bulunduğu kişisel bir profil oluşturmakta ve bu bilgilere uygun olarak en uygun kişilerle eşleştirilmektedir (Gürçay, 2019, s. 439).

Geniş bir alternatif sunması ve pratik olmasının yanında, sağladıkları güvenlik (ya da güvenlik hissiyatı) sebebiyle de çevrimiçi tanışma siteleri kullanıcılara cazip gelmektedir. Bauman, *Akışkan Aşk* isimli kitabında çevrimiçi buluşmaların sunduğu en önemli avantajın “anında, krizsiz, zarar ziyan hesabı yapmadan”, “istek üzerine sonlandırma” ve yeni olasılıklara yelken açma seçeneği olduğunu söyler. Geçmişte gece kulüpleri ve bekar barlarının üstlendiği işlevi yerine getiren bu çevrimiçi platformlar, öncüllerinin gerektirdiği sosyalleşme becerisine sahip olmayı zorunlu kılmaz. Aynı zamanda gerçek yaşamda partnerliğin gerektirdiği karşılıklı angajman, sorumluluk veya risklerin de minimize edilmesini sağlar (Bauman, 2012, s. 97–98).

Heino vd. de çevrimiçi buluşma siteleri kullanıcılarının kendilerini, diğerlerini ve partner seçme sürecini nasıl algıladığını betimlemek için “pazar yeri” metaforunu kullanır. Bu tür siteleri, kullanıcıların potansiyel romantik ilişkiler için alışverişe çıktığı ve başarılı bir romantik ilişki umuduyla kendilerini satışa çıkardığı devasa bir pazar yeri olarak tarif eder (Heino vd, 2010, s. 429). Her iki betimleme de çevrimiçi ilişkilerin ‘gerçek ilişkilere’ nazaran yüzeysel olduklarına gönderme yapan eleştirel bir bakış açısına dayanır. Ancak teknolojik ve toplumsal dönüşümleri ele alırken, internetin de aslında ağa bağlı olmayan yaşantımızın bir yansıması olduğu gerçeğini göz önünde bulundurmak gerekir. Zira internet etkileşiminin sunduğu olanaklar, bu tür yakın etkileşimler için de yeni bir alan haline gelmektedir (Goodwin, 2009, s. 58). Özellikle şehir hayatının yoğunluğu, belirsizlik ve esnek çalışma koşullarının getirdiği stresli iş yaşamı içerisinde sosyalleşmek ve karşılıklı yükümlülükler dayalı derinlikli ilişkiler kurmak için zamanı ve imkânı bulunmayan bireylerin, kendilerine hızlı ve pratik yakın ilişkiler vaat eden bu türden platformlara yönelmesini tek başına siber alanın özelliklerine bağlı kalarak açıklamaya girişmek hatalı olacaktır. Öte yandan heteroseksüel veya homoseksüel ilişkileri kısıtlayan kültürel ve yasal sınırlılıklara sahip kapalı toplumlarda bu tür platformların bireyler adına özgürleştirici bir işlev görebileceğini de göz önünde bulundurmak gerekir.

Konum Temelli Tanışma Uygulamaları

Eva Illouz’a göre, yakın zamana kadar ikili ilişkiler ile ilgili sosyolojik çalışmalar, çağdaş buluşma pratiklerinin, çevrimiçi platformların kullanılması ile gittikçe hareketten uzaklaştığı üzerinde durmaktadır (aktaran Stempfhuber, M. Liegl, 2016, s. 52). Bununla birlikte insanların olası buluşmalar için yerelliği önemsediklerini vurgulayan Hardey (2004, s. 219) çevrimiçi buluşma sitelerinin uluslararası bir şirket ağına bağlı olsalar da bölgesel olarak yapılandıklarını belirtir. Hardey’nin aktardığı kullanıcı talebi, flört deneyiminin sanaldan öteye gitmediği eleştirilerine bir cevap olarak yakın çevrenin algoritmaları içinde olası partnerlerin arandığını göstermektedir. İnternetin mobil olması, akıllı telefonlar ve tabletlerin 3G/4G donanımı ile desteklenmesi ise yeni hareketlilik biçimlerini tetikleyerek biriyle birlikte olmanın ne anlama geldiğini müzakere sürecine sokmuştur (Stempfhuber, M. Liegl, 2016, s. 52). Dolayısıyla, GPS teknolojisinin telefonlara entegre edilmesi ve internetin mobil olması, çevrimiçi ikili ilişkilerin kurulmasında fiziksel uzamın rol almasına aracı olmuştur. Öncelikle konumsal medyanın neye denk düştüğünü açıklamak, ardından söz konusu medyanın fiziksel ve sanal çevrelere eş zamanlı katılıma izin veren hibrit yapısının kişilerarası

ilişkilere ne kattığını aktarmak, GPS ile çalışan evrimii buluşma uygulamalarının getirilerini kavramayı kolaylaştıracaktır.

GPS, Bluetooth gibi konum bilgisine hakim olan teknolojiler aracılığıyla bulunulan yere, enlem-boylam koordinatlarına dair konumsal bilgi üreten medyalara konumsal medya (*locative media*) ya da konum temelli medya (*location-based media*) adı verilmektedir (de Souza e Silva ve Frith, 2012, s. 6). Konumsal sosyal medyalara örnek olarak *Foursquare, Swarm, Facebook, Twitter, Instagram* verilebilir. Konumsal medya uygulamaları, Didem zkul'a (2014, s. 56) göre tamamıyla konumsal bilgiye odaklanan sosyal ağlar ve konumsal farkındalık özelliğinin entegre edildiği sosyal uygulamalar olarak sınıflandırılabilir. Bu çalışmanın konusunu oluşturan *GPS* ile çalışan tanışma uygulamaları, sosyal etkileşime aracı olmak üzere tasarlanmış ve coğrafi farkındalık özelliği ile desteklenmiş konum temelli medya uygulamaları olarak nitelenebilir.

Konum, her ne kadar geleneksel anlamda sınırları belirli coğrafi koordinatlar sistemine denk düşse de sürekli değişen konumsal verilerin bir sonucu olarak dinamik, devingen bir anlamla bütünleşmiştir (de Souza e Silva ve Frith, 2012, s. 9). Çağdaş toplumda etkileşim için yeni bağlamların ortaya çıktığını ifade eden de Souza e Silva ve Gordon (2011, s. 86), söz konusu ilişkilerin yalnızca aynı fiziksel uzamda bulunmaya dayanmadığını belirtmektedirler. Kullanıcılar fiziksel olarak sarmalandıkları çevreyi görürlerken aynı anda mobil cihazlarından aynı mekânın temsili ile karşı karşıyadırlar (Sutko ve de Souza e Silva 2011, s. 24). Mekânın bahsi geçen biçimde ikiye katlanması – hibritleşmesi – gerçekliğe bakışı "artırırken" kentsel mekândaki hareketi ve iletişimi de biçimlendirmektedir. Sanal ve fiziksel uzam arasındaki sınırların muğlaklaştığı bir bağlamda kent sakinleri, henüz göz teması kurabilecek mesafede bulunulmasalar dahi, aynı fiziksel çevreyi paylaşarak sosyalleşebilirler (de Souza e Silva, 2006, s. 281).

de Souza e Silva ve Gordon (2011) , değişen sosyal pratiklere, iletişim bağlamına dikkat çekmek üzere "net yerelliği" (*net locality*) kavramını önerirler. Net yerelliğine katılan kişi, kendini çevreleyen alanla sınırlı değildir; daha geniş bir bilgi ve insan yığınıyla ilişkilenme yeteneğine sahip olmaktadır. Her ne kadar hala sosyal gruplara bağlı olsak da kimin kiminle bağlantıda ya da yakın olacağı bir seçim meselesi haline gelmiştir. Net yerelliğinin yükselişi ise ilişi kurulacak insanların ya da alanların bireyler tarafından seçilebilmesini Şehir hayatının en önemli ögesi haline getirmiştir (de Souza e Silva ve Gordon, 2011, s. 89).

Şehir hayatında öteki ile kurulan etkileşimin dinamiklerini açıklayan kavramlardan biri de önceki bölümde aktarılan, Milgram'ın (1977) "tanıdık yabancı" kavramıdır. Mobil teknolojinin ilerlemesi ile birlikte sosyal medya çalışmalarına uyarlanan söz konusu kavram, *Swarm* ve *Facebook* yakın arkadaşlar işlevi gibi sosyal ağların gelişmesinin açıklanmasında da yol gösterici olmuştur (Veel ve Thylstrup, 2018, s. 45). Sosyal medyada bir tanışıklık ilişkisi olmadan birbirlerinin ağlarına katılan kişiler, yapılan paylaşımları gördükçe henüz konuşmamış olsalar dahi birbirleri hakkında bir fikre sahip olmaktadır. Söz konusu durumun kentsel uzama dâhil olması ise *Swarm, Foursquare* gibi konumsal medyalar aracılığıyla aynı yerde bulunmuş kişilerin birbirlerine dair fikir sahibi olmaları ile tanıdık yabancıya dnşmelerinden ileri gelmektedir. Raz Schwartz (2013, s. 141), sanal uzamla bağlamı genişleyen "tanıdık yabancı" kavramını "ağlarla birbirine bağlanmış tanıdık yabancılar" (*networked familiar stranger*) olarak yeniden formüle ederken kavramın, sanal uzamda görüp sonra fiziksel dünyada karşılaşmaktan daha kapsamlı olduğunu, fizikselden sanala doğru gelişebilecek bir etkileşimsel bağlamda da yayıldığını belirtmektedir. Schwartz'a göre (2013), ağlarla birbirine bağlı tanıdık yabancıların temel özelliklerinden biri kullanıcıların "sanal filtreme" (*virtual filtering*)

yoluyla birbirlerini kentsel uzamda ya da fiziksel uzamın kalabalığında ayrıştırımlarıdır. Milgram'ın kavramı yabancıların birbirlerinin yüzlerine aşına olmasına dayanırken Schwartz'ın (2013, s. 144) kavramı konumsal ağlar üzerinden tanıdık hissetmeye dayanmaktadır.

Kent içinde hareket halinde olan yabancıların birbirleri ile karşılaşıp etkileşim kurabilecekleri bağlamlar artarken kullanıcıların kentsel uzamla ya da diğerleri ile etkileşimlerini nasıl yönetebileceklerinin kontrolü de mümkün olmaktadır. de Souza e Silva ve Mimi Sheller (2015, s. 4), konumun, erişilebilen enformasyonu ya da çevremizle etkileşim kurma yollarını belirleyen bir filtre olarak işlediğini ifade ederek aslında kontrolün filtreleme işlevi ile sağlandığına dikkat çekmektedirler. Konumsal medya uygulamalarına katılım, kimlik inşasını, mahremiyet hissini, yer-mekân kavramlarına bakışı, kültürel üretimi ve gündelik hayatın tüketimini yeniden biçimlendirmektedir. Modern mobil buluşma uygulamalarını konumsal izleme niteliği ile düşünmek, kentsel uzamın etkileşim, mahremiyet, karşılaşıma gibi dinamiklerine alternatif bir bakış sunmaktadır.

Sam Miles (2017, s. 1596) çevrimiçi buluşma uygulamalarının temel cazibesinin haritalama özelliği olduğunu belirtmektedir; kullanıcının fiziksel koordinatlarını, coğrafi sınırları belirli bir karşılaşımayı hızlandırma isteği ile paylaştığını, böylece potansiyel eşleşmelerin fiziksel yakınlık ile kurulduğunu ifade etmektedir. Kristen Veel ve Nanna Bonde Thylstrup'ın (2018, s. 43) belirttikleri gibi kullanıcılar potansiyel özneleri filtrelerken sadece profil fotoğraflarını ya da açıklamaları temel almazlar; konumsal veri de sosyal etkileşimi kolaylaştırıcı bir öğe olarak filtrelenecek niteliklerden birine dönüşmüştür. Dijital ve fiziksel uzamın melezliğinde ortaya çıkan etkileşimde, aynı fiziksel ve sosyal çevreden bireyler arasında gelişen bağlantının daha güçlü olduğu ifade edilmektedir (Newett, Churchill, Robards, 2018, s. 348). Fiziksel olarak yakında bulunan adreslenebilir muhatapların tanımlanması, kamusal alanın etkileşimi kısıtlayabilecek öğelerini ortadan kaldırarak çekincelerden sıyrılmanın mümkün olduğu bir bağlam yaratmaktadır (Stempfhuber, M. Liegl, 2016, s. 57). Ancak her uygulama fiziksel mesafeyi farklı bir biçimde işleyişine entegre ettiğinden sundukları konumsal deneyim ve etkileşimsel alan değişkenlik göstermektedir. Öyle ki tanışma uygulamaları, kullanıcının diğer kullanıcılara olan uzaklığının kilometre ya da mil olarak bildirilmesinden, genel bir bölgenin, alanın ya da şehrin işaret edilmesine veyahut potansiyel aşık ile karşılaşılan yolların haritada gösterilmesine kadar farklı biçimlerde coğrafi veriyi sunmaktadır (Veel ve Thylstrup, 2018, s. 43). *Wi-Fi* yakınlığı ve *GPS* koordinatlarının birleşiminden oluşan melez sistem, kullanıcının belirli bir zamandaki konumunu en iyi ve en güvenilir şekilde işaret eden göstergedir. Söz konusu doğruluk-kesinlik olmadan kullanıcının çevrimiçi uygulamada birini bulması oldukça zordur (Murphy, 2018, s. 105). Eşleşme için oldukça kritik olan konumsal verinin hangi uygulamada nasıl işlediğini, uygulamaların temel dinamiklerinin neler olduğunu kısaca aktarmak yerinde olacaktır.

Xiao Ma, Emily Sun ve Mor Naaman (2017, s. 41), çevrimiçi tanışma uygulamalarını iki kategoride ele almaktadırlar: ilki gerçek zamanlı konuma göre işleyen *Tinder* ve *Grindr* gibi uygulamalar ikincisi ise konumu tarihsel bir kesişme biçiminde bir haritada sunabilen *happn* gibi uygulamalar. Medya ve internet alanında pek çok girişimin ve markanın sahibi *InterActiveCorp (IAC)*⁵ şirketi bünyesinde 2012 yılında mobil uygulama pazarına dâhil olan *Tinder*, kadın ve erkek arasındaki günlük karşılaşımları kolaylaştırarak popüler bir

⁵ New York merkezli medya şirketi IAC'in tanışma uygulamalarını çatısı altında toplandığı Match Group içinde *Tinder* dışında *Okcupid*, *Hinge* (2019) gibi uygulamalar da bulunmaktadır. Dev Amerikan tanışma uygulamaları şirketi Match Group, 2020 yılında IAC ile yollarını ayırmıştır (bkz. <https://www.subscriptioninsider.com/business-operations-it/match-group-goes-solo-after-21-years-with-iac/> /Yayımlanma: 3 Haziran 2020/ Erişim:18 Ekim 2020).

uygulama olmayı amaçlayan, heteroseksüel pazarı hedeflemiş bir uygulamadır (MacKee, 2016, s. 2-3). Freddy Mackee, geliştiricilerinin *Tinder*'ı tanışma ya da cinsellik arayışında bir eşleşme uygulaması olarak görmediklerini, "çevredeki yeni ve ilginç insanlarla bağlantı kurmanın eğlenceli bir yolu" olarak sunduklarını eklemektedir. *Tinder* da konum temelli bir uygulama olarak potansiyel eşleşmeleri coğrafik konuma bağlı olarak gerçekleştirmektedir. Uygulamanın ücretsiz özelliği, yaşı, cinsiyete, konuma göre bir filtreleme ve sınırlı beğeni hakkı sunmakla birlikte karşılıklı beğeni durumunda mesajlaşmaya izin vermektedir. Ayrıca günde bir kez *süper like* hakkı vererek eşleşme potansiyelinde ilk sıraya çıkmayı sağlamaktadır. *Tinder* uygulamasının ücretli üç tipi bulunmaktadır: *Tinder Platinum*, *Tinder Plus* ve *Tinder Gold*⁶. Kullanıcıları reklamdan azade kılan bu *premium* üyelik biçimlerinde sınırsız beğeni, günde 5 kere *süper like* gönderebilme, ayda bir kere *boost* denilen, hesabı 30 dakikalığına bölgenin en popülerleri kılma gibi nitelikler mevcuttur. Ayrıca *pasaport*⁷ özelliği, konumu bulunulan yerin dışına taşıma ve dünyada herhangi bir yeri konum olarak seçme imkânı vererek dünyanın farklı bölgelerinden kişiler ile flört etme imkânı sağlamaktadır. *Gold* ve *Platinum* paketinde öne çıkan farklılıklar gelen beğenileri görme özelliğidir. En kapsamlı paket *Platinum* ise eşleşmeden mesaj gönderme özelliği ile öne çıkmaktadır. Uygulamanın Türkiye'deki kullanıcılarına dair *Gemius* Türkiye'nin 2019 Aralık ayında yaptığı araştırmaya göre mevcut kullanıcı sayısı 1 milyon 78 bine ulaşmıştır; kullanıcıların %80'i erkeklerden oluşmakla birlikte gizli kimlikle açılan hesaplarda kadınlar çoğunluğu oluşturmaktadır⁸.

2014 yılında Fransa'da pazara giren *happn*⁹ uygulaması, 2016 yılında 10 milyon kullanıcıya erişerek popüler tanışma uygulamaları arasındaki yerini almıştır (Ma, Sun, Naaman, 2017, s. 43). *Happn*, *Tinder*, *Bumble*¹⁰, *Grindr*¹¹ gibi konumu gerçek zamanlı olarak kullanan uygulamaların aksine konuma zamansal bir boyut eklemektedir. Potansiyel olarak eşleşebilecekleri kişilerle, kaç kere yollarının kesiştiğine ya da aynı çevrede bulduklarına dair bilgi de kullanıcılarla paylaşılmaktadır. Bir harita aracılığıyla aktarılan söz konusu kesişmeler, aynı zamanda yakın çevredeki adayların profillerinin olduğu bir arayüzle de desteklenmektedir. Uygulamada kesişme ile ifade edilen ise iki kişinin aynı zaman diliminde 250 metre yakınlıkta bulunmuş olmalarıdır (Veel ve Thylstrup, 2018, s. 47). Ücretsiz kullanıldığında limitli beğeni ve *Tinder*'da olduğu gibi karşılıklı beğeni durumunda mesajlaşma imkânı sunan, önerilen kişilerle nerede (sokak, meydan adı vb.)

⁶ 2020 itibarıyla *Tinder Plus* üyelik bedeli, 1 ay için 36,13 TL, 6 ay için aylık 24,11 TL ve 12 ay için aylık 18,09 TL olmuştur. *Tinder Gold*, 1 ay için 57,84 TL, 6 ay için aylık 36,18 TL ve 12 ay için aylık 27,17 TL; *Tinder Platinum* ise 1 ay ya da 12 ay için fark etmeden 50 TL'dir. (*Tinder* uygulamasının sunmuş olduğu üyelik fiyatlarıdır. İnternet üzerinden indirimli satış yapan sitelerde farklı fiyatlandırmalar mevcuttur.)

⁷ Pandemi döneminde ücretsiz özelliklerden biri olan *pasaport*, yeniden ücretli uygulamalar arasına dâhil edilmiştir.

⁸<https://www.birgun.net/haber/turkiye-de-her-80-kisiden-biri-tinder-kullaniyor-280213> / Yayınlanma 16 Aralık 2019 / Erişim: 23 Nisan 2020

⁹ 2015 yılında Fransa merkezli *Alven*, *Idinvest* ve California merkezli *DN*, *Raine* adlı girişim sermayesi yatırımcılarından aldığı destekle pazar payını büyüten *happn*, 2017 yılında girdiği Hindistan pazarında ise *DCtex* isimli ev tekstili markasından yatırım almıştır (bkz. <https://alven.co/english-happn-raises-series-b-to-conquer-asia/> Erişim: 18 Ekim 2020). Hatta *happn* Ceo'su Rappaport, şirket hissisinin %49'un *DCtex*'e verebileceklerine dair bir açıklama yapmıştır (bkz. <https://economictimes.indiatimes.com/tech/software/indian-investors-may-hold-49-per-cent-in-dating-app-happn/articleshow/58160390.cms/> Yayınlanma: 18 Nisan 2017 / Erişim: 18 Ekim 2020).

¹⁰ *Bumble*, *Tinder*'ın kurucularından Whitney Wolfe Herd tarafından 2014 yılında Londra merkezli *Magic Labs* çatısı altında pazara sunulmuştur. *Bumble*, ilk mesajı kadınların göndermesi ile diğer uygulamalardan ayrılmaktadır.

¹¹ 2009 yılında henüz *Tinder*, *happn* gibi rakipleri piyasada yok iken, Amerika'da geylerin kullanımına sunulan *Grindr*, 2016 yılında Çin oyun şirketi *Kunlun* tarafından alınmıştır. 2020 yılında ise Amerika merkezli medya, teknoloji ve telekomünikasyon şirketi *San Vicente Acquisition*'in sahipliğine geçmiştir (bkz. <https://www.scmp.com/news/world/united-states-canada/article/3074048/grindr-chinese-owner-beijing-kunlun-tech-sell-gay> / Yayınlanma: 7 Mart 2020 / Erişim: 20 Ekim 2020)

karşılaşıldığını gösteren *happn*, aylık 55,99 TL¹² bedelinde olan premium hizmet ile beğeni gönderen kişilerin listesine erişme, her 12 saatte bir beş “merhaba” mesajı yazabilme, görünmez mod özelliği ile konumsal iz bırakmadan mobil olma, kişisel bilgileri gizleme, ilgi alanlarına göre kişileri filtreleme, beş adet görüntülü konuşma yapabilme gibi fonksiyonlar sunmaktadır. Uygulamanın Türkiye pazarına girmesi ise 2015 yılına dayanmaktadır, *happn*’ın trend yöneticisi Claire Certain’a göre 2017 yılında kullanıcı sayısını ikiye katlayan uygulama, Türkiye’de 2,5 milyon kullanıcıya ulaşmıştır¹³.

Bumble, *Innecircle*, *WAPA*, *Romeo*¹⁴, *Hinge* gibi örnekleri de bulunan çevrimiçi buluşma uygulamaları, bir doğrulama yöntemi olarak *Facebook* gibi sosyal medya hesapları ile senkronize çalışabilmektedir. Özellikle *Facebook*, isim, yaş, meslek gibi kişisel bilgilerin çekildiği bazen de fotoğrafların kullanılabildeği bir güvence kanalı sağlamaktadır (Ma, Sun, Naaman, 2017, s. 42). Böylece tanışma uygulamasındaki kişilerin gerçekliğine ilişkin dijital bir iz oluşturulmaktadır. Söz konusu dijital izi fiziksel uzama bağlayan konum özelliğinin uygulamalardaki güncellenme sıklığı ise farklı biçimde çalışmaktadır. Bazılarında konumu güncellemek için uygulamayı açmak gerekirken, diğerlerinde uygulamanın konumu sessizce izlemesi söz konusu olabilir; çoğu uygulamanın konuma erişimi telefonunun gizlilik ayarlarından değiştirilebilmektedir. Hatta bazı telefonlar, uygulamanın konumu kullanacağı yeri sınırlama özelliğine sahip olabilmektedir (Veel ve Thylstrup, 2018, s. 45). Buna karşın kullanıcının coğrafi konumunun sürekli olarak izlenmesi, konum değiştikçe potansiyel eşleşme havuzunun değişmesi çevrimiçi tanışma uygulamalarının işlerliğini ve tercih edilirliliğini artırmaktadır (Murphy, 2018, s. 105). Kent içinde hareket halinde olan bir kullanıcının, bulunduğu çevreden uzaklaşmayan bir kullanıcıya göre çok daha fazla eşleşme seçeneği olacaktır. Hatta *happn* uygulaması, karşılaşılan ya da karşılaşma ihtimali bulunan kullanıcıları sıraladıktan sonra seçenekler bittiyse kullanıcıyı yer değiştirmeye, devingen olmaya davet etmektedir. Yine de daha önce de ifade edildiği gibi yakındaki kullanıcıların bilinmesinin potansiyel eşleşmeleri aramak için harcanan zamanı kısalttığı, söz konusu eşleşmeler için ihtiyaç duyulan karşılaşmaların uzaklığını azalttığı düşünölmektedir (Miles, 2017, s. 1602).

Uygulamada oluşturulan bağlantının sürebilmesi ve beklenen ilişkinin kurulabilmesi için fiziksel uzama taşınması gerektiği kabul görmektedir (Newett, Churchill, Robards, 2018, s. 348). Bununla birlikte yaşanan durum, dijital olarak başlayıp fiziksel uzama geçilen bir bağlamdan ziyade her iki uzamın eş zamanlı olarak iç içe geçmesini kapsamaktadır. Daha önce aktarılan hibrit uzamı, yani sanal ve fiziksel uzamın sınırlarının muğlaklaşmasını, ilişkilerdeki sosyalleşmenin melezeleşmesini akla getirmektedir. Bir yanda sanal ve fiziksel uzam melezeleşirken diğer yanda ise özel alan ve kamusal alan arasındaki sınırlar belirsizleşmektedir. Söz konusu duruma zemin hazırlayan ise kullanıcının kişisel verisi kapsamında olan konumunu, sosyal medya hesaplarını, ilgi alanlarına dair kişisel bilgileri flört uygulamalarında paylaşmasıdır. Humphreys’in (2010, s. 768), “mahallileşme” (*parochialization*) olarak nitelediği, konumsal medya uygulamalarının yarattığı ortaklık hissi, özel ve kamusal alan arasında kalan mahalli bağlamın inşasından ileri gelmektedir. Ne tamamen

¹² 2020 fiyatlarına göre *happn* premium bir aylık üyelik bedeli 55,99 TL iken 6 ay için aylık 33,33 TL ve 12 ay için aylık 22,50 TL üyelik bedeli alınmaktadır.

¹³ https://www.ntv.com.tr/galeri/teknoloji/happn-turkiyedeki-uye-sayisi-belli-ordu,orXE438bz0uX1ju_jr2Uw/dFkCi2UMZkaByFonHDwxmQ/ / Yayınlanma: 18 Ekim 2019/ Erişim: 18 Nisan 2020).

¹⁴ Inner Circle Hollanda’da, WAPA İspanya’da, Romeo ise Almanya’da kurulmuş ve dünyaya yayılmış tanışma uygulamalarıdır. Tinder, Bumble, Okcupid, Hinge, Grindr gibi uygulamalardan farklı olarak medya ya da teknoloji şirketlerinin çatısı altında olmayan bağımsız girişimlerdir.

kamusal alandaki yabancı olma hali söz konusudur ne de özel alanın mahremiyetinden bahsedilebilir. Miles (2017, s. 1605), kuir uygulamalar ve şehir üzerine yaptığı araştırmada, kentsel mekânın gittikçe gözetime tâbi olması ve karşılaşma alanı olarak erişime kapanması nedeniyle kamusal alanın cinselliğe açılan tarafının, evin özel alanı ile yer değiştirdiğini belirtmektedir. Türkiye’de kentte kadın aynı olmasa bile benzer bir gözetim ile karşı karşıya olduğundan, kısa süreli ya da tek gecelik ilişkilerinin küçük düşürücü bulunma ihtimalinden sebep kamusal alan yakınlaşma için uygun bir zemin oluşturmamaktadır. Bununla birlikte Alyssa Murphy’e göre (2018, s. 111), cinsellik ya da aşkı bulacak olmanın heyecanı, kullanıcıların mağdur olabilecekleri ihtimalini gözden kaçırmalarına neden olabilmektedir.

Mahrem ve özel bilgilerin uygulamada paylaşılması ve saklanması, kullanıcı tarafından verilsin ya da verilmesin, kullanıcının gizliliği ve güvenliği ile ilgili endişeleri tetiklemektedir. Tanışma uygulamalarının dijital gölgelerinde gizlenen tehlikeli kişiler, bir kullanıcının adresini belirleyebilir, gün boyunca hareketlerini görüntüleyebilir ve kullanıcıyı sanal olarak takip edebilir. Kullanıcı evde, işte ya da herhangi bir yerde olduğunu belirttiğinde, aradaki mesafenin kaç kilometre olduğu bilindiğinde ve konumun izlenmesini mümkün kılan teknolojilere erişildiğinde tehlikenin boyutları büyümektedir (Murphy, 2018, s. 102). *Apple* telefonlar için uygulamaların yer aldığı *App Store*’da “Etrafımdaki kızlar” (*Girls Around Me*) isimli bir uygulamada, *GPS* verisi ile yakınlarda bulunan kadınların kamuya açık sayfalarda bulunan fotoğrafları, gerçek zamanlı bir haritada gösterilmiştir (Daniels’ten aktaran Narin, 2018, s. 348). Veel ve Thylstrup’a (2018, s. 50) göre, tanışma uygulamalarını kullanan herkes bir başkasını takip etme (*stalking*) potansiyelini içinde taşımaktadır. Bu yüzden her ne kadar bilinmezliğin heyecan verici yönleri çekici olsa da kendini koruma ihtiyacı da hisseden kullanıcı bir kontrol alanı da oluşturmak istemektedir. de Souza e Silva ve Gordon (2011, s. 144–145), “net yerelliği” olarak niteledikleri durumla, ev ve kamusal alanın güvenlik açısından birbirlerinden ayrışan niteliklerinin değiştiğini, kullanıcıların kamusal alanlar üzerinde daha fazla kontrole sahip olduklarını ifade etmektedirler. Veel ve Thylstrup (2018, s. 46–48), flört uygulamalarında konumsal verinin, güven oluşturucu bir araç olarak belirsizliği azalttığı hipotezi üzerinde dururken benzer bir düşünceyi savunmaktadırlar: aynı coğrafi halka içinde olmak ve konum temelli benzerliklerin eşleşmesi, flört edebilmeyi cesaretlendiren güven verici işaretlerdir.

Araştırmanın Yöntemi ve Örneklem

Kadınların çevrimiçi flört deneyimlerinde konumsal medyaları neden ve nasıl kullandıklarının sorgulandığı çalışmada, nicel bilgiden ziyade derinlikli bir sorgulama süreci amaçlandığından nitel veri toplama tekniklerinden derinlemesine görüşmeden yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerin genel çerçevesini, uygulamaların konum temelli işlemesinin kadın kullanıcılar ne ifade ettiği; önce fiziksel uzamda karşılaşmış olmanın ya da benzer çevrelerde bulunmanın avantajlarının ve dezavantajlarının neler olduğu; uygulamalarda “yabancıyı” tanıma sürecinin nasıl geliştiği soruları oluşturmuştur. Aralık 2019’dan Ocak 2020’ye kadarki bir aylık süreçte toplam sekiz derinlemesine görüşme gerçekteştirilmiştir. Uygulama üzerinden tanışılan iki kişinin yüz yüze görüşmekten çekinmesi sebebiyle biri ile görüntülü arama diğeri ile telefon aracılığıyla görüşülmüştür. Diğer altı görüşme ise yüz yüze yapılmış, görüşme süreleri 30 ile 45 dakika arasında değişmiştir. Yüz yüze görüşmeler kadınların seçtiği bir kafede gerçekteştirilmekle birlikte,

tanıdık aracılığıyla ulaşılmış bir görüşmeci ile ofis ortamında bir araya gelinmiştir. Aktarılan deneyimlerin, görüşlerin araştırma kapsamında kullanılacağı görüşmecilere açıklanmış, rızaları sözlü olarak alınmıştır.

Derinlemesine görüşmeler için İstanbul'da bulunan *happn* ve *Tinder* kullanıcıları araştırılmış, sosyal medyada yayınlanan çevrimiçi anketin sonuçları taranarak iletişim bilgisi bırakan kullanıcılara görüşme için mail ya da mesaj gönderilmiştir. Araştırmanın İstanbul ile sınırlandırılmasının sebebi, hem araştırmacı olarak bu şehirde ikamet ediyor olmak hem de İstanbul'un, *Tinder* ve *happn*'in yaygın kullanıldığı şehirlerden biri olması etkili olmuştur. Ayrıca *happn* uygulamasına bir aylık ücretli üye olunmuş; uygulamada araştırmacı olduğu belirtilerek bir profil oluşturulmuş ve kadınlara erişilmeye çalışılmıştır. Profil fotoğraflarından ilkinde araştırmaya dair açıklamanın olduğu bir metin görseli eklenmiş, görüşme talep edilecek kadınlara güven vermesi açısından ikinci bir görsel olarak kişisel bir fotoğraf yüklenmiştir. Profilin araştırma amaçlı oluşturulduğu açıkça belirtilmiş olsa da erkek kullanıcıların beğeni bildirimleri ile karşılaşılmıştır. Uygulamanın, evin sokağına kadar yakın mesafeden geçmiş kullanıcılarla tekrarlayan karşılaşmaları göstermesi ile, mahremiyet sınırlarını parçalayıcı ve kaygı verici yönü bizzat deneyimlenmiştir. Profil oluşturma aşamasında uygulama, kişinin cinsel yönelimini sorsa da kendisini heteroseksüel olarak tanıtan profillerin beğeni arayüzüne hem kadın hem de erkek kullanıcıları getirmektedir. Cinsiyete dair filtrelemenin başlangıçta örneklem için sorun oluşturacağı düşünülse de uygulamanın filtrelemeye bakmaksızın karşılaşılan kişileri göstermesi heteroseksüel kadınlara ulaşmada kolaylık sağlamıştır. *happn* üyeliği, sosyal medya anketi ve tanıdıkların yönlendirmeleri aracılığıyla *happn* ve/veya *Tinder* kullanıcısı 8 kadına ulaşılmıştır. Kadınların Türkiye'de tanışma uygulamalarını kullandıklarını söylemekte tereddüt etmeleri, konuya ilişkin soruları yanıtlamakta kapalı olmaları özellikle uygulama üzerinden iletişim kurma sürecinde sorun yaratmıştır. Kartopu tekniği ise benzer şekilde kimliklerini açık etmek istemeyen kadınlarla karşılaşılması sebebiyle daha fazla kişiyle iletişim kurulmasında kullanılamamıştır. Görüşmecilere etik kaygılarla takma isimler verilmiştir.

Tablo 1: Görüşülen Kişilerin Bilgileri

Görüşmeci	Yaş	Eğitim Durumu	Meslek	Kullandığı Uygulama	Görüşme şekli
Yeliz	29	Üniversite Mezunu	Finans Uzmanı	<i>Tinder</i>	Yüz yüze
Ezgi	30	Üniversite Mezunu	Reklam Ajansı/Pazarlama	<i>Tinder/happn</i>	Yüz yüze
Nil	31	Üniversite Mezunu	Kurumsal İletişim Uzmanı	<i>Tinder/happn</i>	Yüz yüze
Güneş	32	Üniversite Mezunu	Öğretim Görevlisi	<i>Tinder/happn</i>	Yüz yüze
Nazan	36	Lise Mezunu	Serbest Meslek	<i>happn</i>	Telefon
Seda	22	Üniversite Mezunu	TV Kanalı Stajyeri	<i>Tinder/happn</i>	Yüz yüze
Aslı	28	Üniversite Mezunu	Doktora Öğrencisi	<i>happn</i>	Görüntülü Arama
Dilek	28	Üniversite Mezunu	Diş Hekimi	<i>Tinder</i>	Yüz yüze

Bulgular ve Yorumlar

Arkadaş çevresi ile yabancılar arasında kalınan flört bağlantıları

Çevrimiçi buluşma uygulamaları dışında ilişki yaşamak üzere yeni kişilerle nasıl tanışmak istedikleri sorulan görüşmeciler, bir tarafta arkadaş çevresinden kendileri için düşünülen kişilerle daha uyumlu olabildiklerini, buna karşın belirsizliğin de heyecan yaratan bir durum olması sebebiyle tesadüfi karşılaşmaları da sevdiklerini belirtmişlerdir.

İkisinin de avantajlı olduğu durumlar var, arkadaş çevresinden biri ile ilişki daha iyi olabiliyor, iki insanın birbirini daha iyi tanıyabilmesi mümkün oluyor; ama diğer türlü de hiç tanımadığın bir insanla bir şeye başladığın zaman daha heyecanlı ve daha tutkulu oluyor. (Yeliz, 29).

Getirdiği heyecanın yanında tesadüfi karşılaşmaların diğer olumlu tarafı ise üçüncü kişilerin görüşlerinin etkisinde kalmanın önüne geçmesidir. Arkadaşlarının aracılık etmesinden hoşlanmadığını ifade eden Güneş (32), bir yakınlaşma olacaksa kendisinin tanıştığını aktarmaktadır. Buna karşın Türkiye, insanların niyetlerini ifade etmekte çekingen kaldıkları zaman zaman da kamusal alanda yakınlaşmanın hoş karşılanmadığı bir coğrafyadır; Ezgi, birbirini tanımayan iki insanın sosyal bir ortamda konuşabilmelerinin önünde sorunlar olduğunu ifade etmektedir:

Görücü usulü, kuzenimin arkadaş, arkadaşımın arkadaşının tanıştırdığı insanlarla çok daha hızlı ilerliyor. Onun dışında bir pubta birisi gelecek de selam verecek, o da Türkiye için çok uygulanabilir değil. Daha ofansif oluyor kadınlar, özellikle alkollü ortamlarda. O yüzden erkekler negatif tepki alacaklarını düşünerek çok da yaklaşmıyorlar. Her iki tarafından rızası olan online uygulamalarda insanlar çok daha rahat bir şekilde iletişim kurabiliyorlar.” (Ezgi, 30).

Ezgi'nin de belirttiği gibi çevrimiçi uygulamalar iki tarafın da ilişkiye rızası ve motivasyonu olması ile iletişim sürecini kolaylaştırmaktadır; fiziksel uzamda yaşanabilecek kaygıları, çekingenlikleri, tereddütleri yatıştırmaktadır.

Konumu kullanmadaki bilinçlilik

Konum verisinin sosyal medya uygulamalarına dâhil edilmesinin ardından kişisel verilerin ticari amaçlı izinsiz kullanılabilmesi ve konumun açık bırakılmasının güvenlik açığı yaratması, telefon kullanıcılarının GPS özelliğini ihtiyaçları olduğunda etkinleştirmeye başlamalarına sebep olmuştur. KTTU da kullanıcı verisini otomatik çektiğinden görüşmecilere bu konuda bir tedbir alıp almadıkları, konumlarının sürekli takip edilmesi durumundan rahatsızlık duyup duymadıkları sorulmuştur.

Sürekli konumunu açık bırakarak gezdiğini ifade eden iki görüşmeci, uygulamalarda özellikle konum özelliğine dikkat etmediklerini ifade etmişlerdir. Hatta uygulamada konum özelliği olmasını gereksiz

bulduğunu, konum paylaşılmasının yanlış olduğunu ifade eden Nazan (36), yine de *GPS*'i kapatmadığını, sürekli açıp kapatmayı düşünerek yorulmak istemediğini ifade etmiştir. Konum yerine yalnızca şehrin yazılmasını ise çözüm olarak önermektedir.

Uygulamaların açılır açılmaz konumu kullanmak istemesinden rahatsızlık duyduklarını ifade eden Seda (22) ve Ezgi ise (30), uygulama ayarlarını değiştirerek “yalnızca uygulamayı kullanırken lokasyonu çek” özelliğini aktifleştirdiklerini belirtmişlerdir. *happn*'ın 2018 itibariyle ücretli üyeliklere sunmuş olduğu *görünmez olma modu*, görüşmelerde ifade edilmemiştir; konum kontrolünün bahsedildiği gibi uygulama ayarları aracılığıyla yapıldığı görülmüştür. Kullanıcıların dikkat ettikleri diğer bir husus ise ev ya da iş çevrelerinde konum özelliğinin kullanılması ile ilgilidir. Özellikle *Tinder*, *happn* uygulamasına göre daha geniş bir uzamı eşleşmeye dâhil ettiğinden ve zamansallık boyutu ile kesişmeleri göstermediğinden kullanıcının sık geçtiği yerlerin takip edilmesini zorlaştırmaktadır. Bu yüzden *happn* kullanıcıları ve *Tinder* kullanıcıları açısından konum özelliğinin ev ve iş yerlerinde kullanılmasında farklılıklar mevcuttur.

Tinder'ı evde de açtığım oluyor, sokağa kadar girmiyor. Maksimum Üsküdar ya da Kısıklı bölgesi gibi bir lokasyon belirttiği için 10 km. çap içerisinde her yerde olabileceğim için güvensizlik anlamına gelmiyor benim için (Ezgi, 30).

Yani evde olduğumda bazen garipsiyorum, çünkü özellikle evin sokağından geçen kişilerle de karşılaşma gösteriyor happn, bu durum bazen mahallede kimler varmış eğlencesine de dönüşüyordu ama artık evde olduğumda kapatmaya çalışıyorum (Aslı, 28).

İş yerinde mesai saatlerinde genellikle kapatıyordum. İş yerimden biriyle karşılaşmamak için. Mesela evli olanlarla karşılaşıyordum. Tanıyorum adamı evli ve orada (Nil, 31).

Tinder'da konumun *happn* kadar spesifik olmaması, ev ve iş yerinde bulunulduğunda daha rahat bir kullanım sunarken *happn*, güvenlik endişesi, yakın çevreden birinin uygulamada görmesi ya da iş yerindekilerle denk gelmek istememek gibi sebeplerle kullanılmayabilmektedir. Aynı iş yerinden evli bir insanla uygulamada karşılaşma ihtimali, uygunsuz bir bağlam ve tarafların zor durumda kalmasını beraberinde getirebilmektedir. Ancak kadının sosyal normlara uygunsuz görülebilecek karşılaşmaları yönetme sorumluluğunu kendisinde gördüğu söylenebilir. Deniz (2020, s. 121), İstanbul'da *Tinder* kullanıcısı kadınlar ile yapmış olduğu saha araştırmasında benzer bir eğilim görerek erkeklerin cinsel pratiklerinin toplumda onaylanırken kadınların seksist bir düzen içinde hem kamusal alanda hem de sanal uzamda hudutlar içinde yaşamak zorunda olduklarını belirtmektedir. Ancak İstanbul'un her bölgesinde aynı tutum ile karşı karşıya kalınmadığını hatırlatarak özellikle evin bulunduğu muhitte farklı kullanım pratiklerinin görülebileceğini aktarmaktadır. Ataşehir'de ikamet eden Seda da özellikle evinin ve okulunun çevresinde *happn* uygulamasını açtığını, esas dışarıda açmanın bir güvensizlik yarattığını vurgulamaktadır:

Bildiğim yerlerde açıyorum. Elif diye bir arkadaş var, onunla açıyoruz konumu. "Kanka nasıl tipler var filan." diye konuşuyoruz. Eğlenceli de yani. Ama yolda yürürken, bilmediğim ortamlarda falan açmam. (...) Bence aynı mahallede olunca, ortak arkadaş falan da varsa daha güvenilir oluyor (Seda, 22).

Uygulamada yakın çevre ile eşleşmenin daha güvenli olduğu vurgulanmış olmakla birlikte sürekli hareket halinde olmak da aslında bir güven çemberi oluşturmaktadır. Güneş (32) hayatı gereği sürekli hareket halinde olduğundan ve tesadüfi yerlerde bulunduğundan karşısındaki kullanıcıların ev adresini yakalamalarının mümkün olamayacağını belirtmiştir. Mobil olmanın farklı konumlara işaret etmesi nedeniyle manipölasyon ve koruma yarattığını söylemek mümkündür.

Aşınalık ve net yerelliği

Özkul (2014, s. 88), gerek sosyal ađ uygulamalarında gerekse konum temelli oyunlarda, paylaşılan konumsal bilginin, kullanıcının kendisi ile ilişkilendirdiği türden yerlerden olduğunu belirtmektedir. Fakat Özkul, bahsi geçen mekân-kimlik ilişkisinin yalnızca bulunulan yer ile ilişkili olmadığını, bireylerin mekânları, kalıcı ilişkiler inşa etmek üzere kendileri gibi kişileri aradıkları sahneler, platformlar olarak gördüklerini ifade etmektedir.

Araştırmanın çıkış noktası konumsal verinin, yabancılarla fiziksel çevrede etkileşime geçmek ve iletişim kurmak üzere bir zemin oluşturduğu önermesine dayandığından görüşmecilere öncelikle *happn* ve *Tinder* uygulamalarının konum temelli işleminin ne sağladığı sorulmuştur. Detaylı cevap almak üzere ise özellikle yakın çevrelerindeki kişilerle eşleşip eşleşmedikleri, eğer böyle bir tercihleri var ise gerekçelerinin neler olduğu soru olarak yöneltilmiştir. Konumun aktif olarak kullanıldığı çevrelerin, görüşmecilerin kimliklerini yansıtan yerler olduğu, bu yüzden de söz konusu yerlerde uygulamayı kullandıklarında aşağı yukarı aynı zevklere, sosyal çevreye ve statüye sahip kişilerle denk gelebildiklerini düşündükleri görölmüştür. Konumsal veri, karşısındaki kişilerin sosyal statülerine dair yorum yapabilecekleri bir veri işlevi görmektedir.

Konum olması, özellikle yakını gösteren happn'da, aynı çevrede yaşıyıp yaşamadığına dair, aynı yerlerde takılıp takılmadığına dair ortak zevklerin göstergesi oluyor, aynı yerde oturmak da aslında 'mindset'inin, sosyal statünün bir göstergesi oluyor. O yüzden bir temel bulmak daha kolay olabilir (Yeliz, 29).

Birinin 250 metre yakında olması demek, ya aynı mekânda oturuyorduk, ya da aynı caddede yürüyordük demek. Büyük ihtimalle aynı hobilere sahibiz, aynı yerlerde yiyip içiyoruz, aynı konserlere gidiyoruz demek. happn kullanmayı denememin sebebi buydu en azından. Çünkü bence gittiğimiz yerler aslında biraz da kim olduğumuzu gösteriyor (Güneş, 32).

Ortamın uyuyorsa sohbetin muhabbetin daha fazla uyar, daha fazla ortak noktan var demek bu. Aynı yerde yaşıyorsan aynı fırından alışverişini yapıyorsan, aynı markete ya da restorana gidiyorsan bu ortak paydayı artırır ve başta daha samimi olursun, bir de güvenlik açısından da gerçek bir kişi olduğunu daha kolay anlarsın. Karşılaşabilir seninle, sahtelik olmaz (Dilek, 28).

Özellikle Yeliz, Güneş ve Dilek'in telaffuz ettikleri "aynı çevre", "ortaklık", "samimiyet", "sosyal statü göstergesi" gibi kavramlar KTTU'nun, kullanıcıları mekânsal ortaklık çevresinde bir araya getirdiğini göstermektedir. de Souza e Silva ve Gordon'ın ortaya koydukları "net yerelliği" bahsi geçen aşinalığı, yaklaşmayı tanımlar niteliktedir. Kamusal alanın birbiri hakkında fikir sahibi olmayan yabancıları yerine az çok zevkler, yaşam biçimi konusunda tahminde bulunabilen kişilerin birbirlerine görece daha yakın olmaları söz konusudur. Konumsal veri, fiziksel uzam ile sanal uzamı bir araya getirerek melez bir bağlamda aşinalığın dinamiklerini güçlendirmektedir. Esasında Milgram'ın (1977) kentte henüz birbirleri ile direkt etkileşimde bulunmamış ancak sürekli karşılaşan kişileri için kullandığı "tanıdık yabancılar" kavramı, aynı konsere gidip, aynı mahalleyi paylaşan ya da aynı semtte çalışan ve çevrimiçi tanışma uygulamalarında denk gelen kişiler için de kullanılabilir. Tanıdıklaşma ve birbirini fark etme süreci sanal uzamda başlasa da fiziksel uzamın dinamiklerinden kopuk değildir. Ezgi için yerel insanlarla buluşma deneyimi, *Tinder*'da başlamış, hatta bilmediği bir şehir, gitmeden bir ay önce konuşmaya başladığı kişilerle daha bilindik bir hal almıştır. Ezgi'nin bahsettiği özellik, daha önce de aktarılan, *pasaport* olarak nitelendirilen, konumun henüz bir yerde bulunmadan dünyanın herhangi bir yerine taşınabilir olmasıdır.

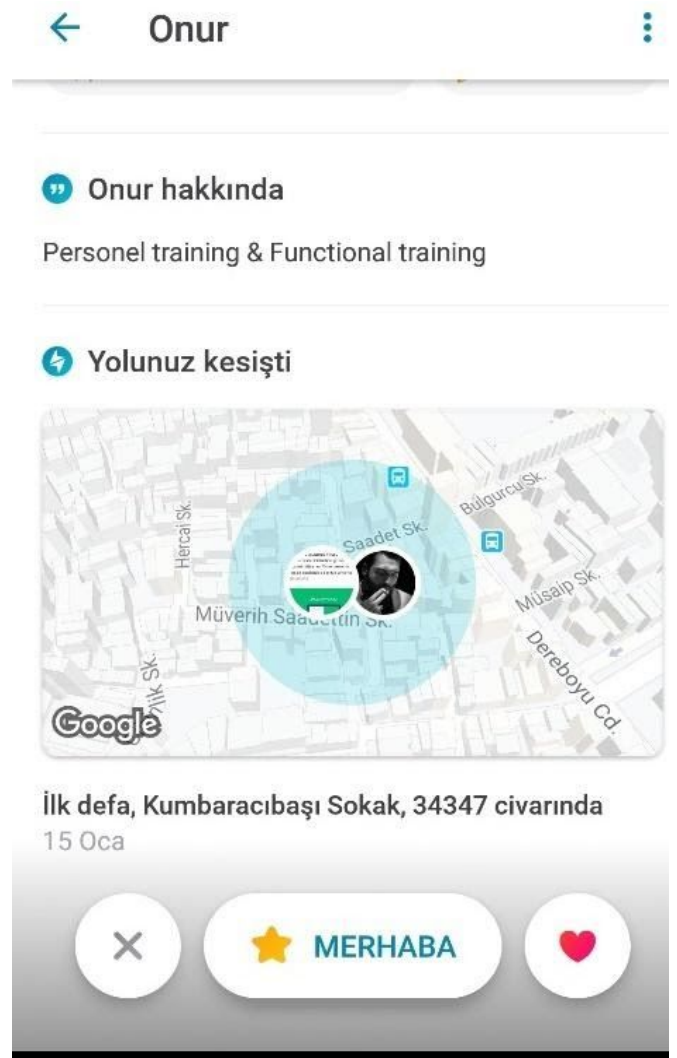
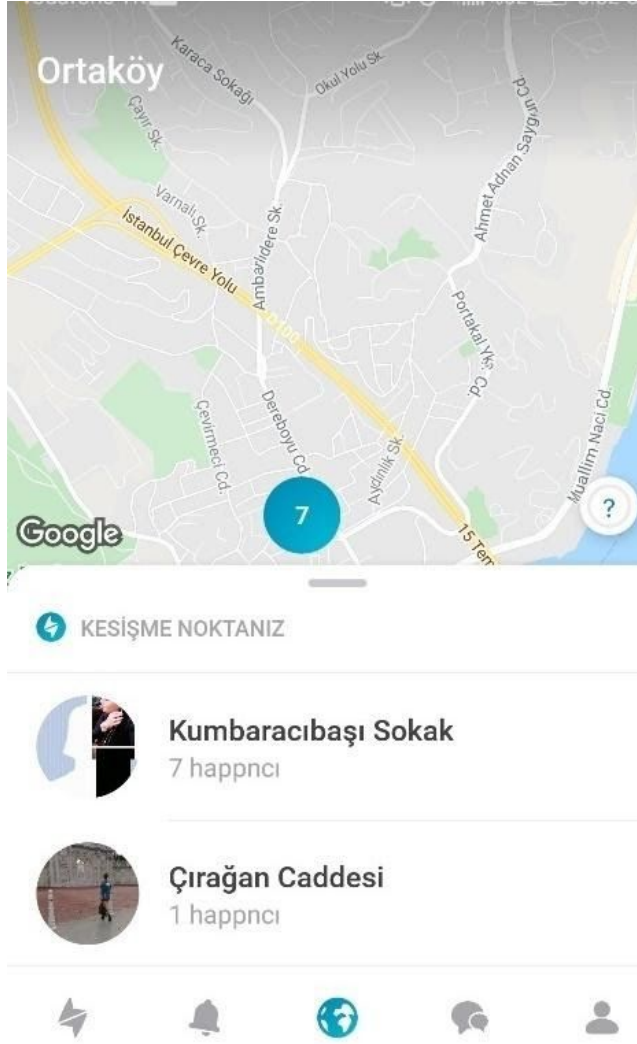
Tinder'in premium hesabını yurtdışına çıkmadan önce satın aldım, Yunanistan'a gitmeden önce örneğin, satın alıp lokasyonumu belirleyip lokal kişilerden fikir almak... Hatta Yunanistan'da insanlar geldiler beni aldılar, partiye gittik beraber, sonra geri otelime bıraktılar, arkadaş olduğum insanlar oldu (Ezgi, 30).

Fiziksel ve sanal uzamın melezleşmesinin etkileşimi güçlendirmesine, yeni deneyim biçimleri ortaya çıkarmasına ek olarak konuşulan kişinin daha gerçek bulunmasına da aracı olduğu söylenebilir. Dilek'in (29) belirttiği gibi güvenlik açısından avantaja dönüşebilecek, karşılaşılabılır, kısa sürede görülebilir olma hali, sahte bir görüşmenin önüne geçmektedir.

Çevrimiçi uygulamalarda konum verisi aşinalık oluşturmanın, güven inşa etmenin bir ögesi olarak çalışırken İstanbul'un çoğu ilçesinin sosyal statüye dair keskin ayrımlar vermiyor olması Ezgi'nin (30) dikkat çektiği bir durum olmuştur. Dolayısıyla, kullanıcı ile hangi çevrede ve ne kadar yakınlıkta eşleştiği kimliğe dair izler sunuyor ve filtreleme işlevi görüyor olsa da yanılma payının da olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Ezgi'nin de belirttiği gibi İstanbul'un hiç beklemediğiniz bir semtinde karşınıza lüks bir site çıkması ihtimal dâhilindedir. Bununla birlikte Aslı (28), işine yakın ya da evine yakın çevreden biri ile yüz yüze görüştüyseniz ve söz konusu görüşmeyi tekrarlamak istemiyorsa aynı ortamları paylaşmanın daha sonra sorun olabileceğini hatırlatmaktadır. Bu yüzden konum, insanların birbirleri ile etkileşim kurmalarını kolaylaştırırken istenmeyen tesadüflerin ortaya çıkmasına da sebep olabilmektedir.

Karşılaşma sıklığı

happn uygulamasının zamansallıkla bir arada çalışan karşılaşmaları gösteren harita özelliğinin görüşmeciler için ne ifade ettiği, romantik bir bağlam yaratıp yaratmadığı sorulmuştur. Beklenenin aksine karşılaşma sıklığı görüşmeciler tarafından olumlu bir unsur olarak tasvir edilmemiştir. Güvenlik açığı ihtimali oluşturmasından onca karşılaşmaya rağmen hala bir konuşma başlatılamamış olmasının getirdiği belirsiz duruma kadar farklı açılardan eleştirilmiştir.

Resim 1: happn Uygulamasında Karşılaşma Sıklığı

Yani çok karşılaştığım kişiyi engellerim. Çok karşılaşıyorsam hayatıma çok daha hızlı dahil olacak demektir. O yüzden engellerim. Güvenlik açığı gibi görürüm. İster istemez nerede oturduğumu bilecek. Öyle bir bildirim almadım ama çok sık karşılaştığım kişi olmazdı yani engellerdim (Seda, 22).

Bir yandan aynı çevrede olmanın ortaklıklar oluşturabileceğini düşünen Seda, diğer yanda pek çok kez karşılaşmış olmayı ve bunu uygulamada görmeyi tedirgin edici bir durum olarak betimlemiştir. Veel ve Thylstrup'un (2018, s. 49) ifade ettikleri gibi takip etme, tekrar eden bir rutine ve bir kişiyi hedef alan bir davranışa dönüştüğünde tehdit edici bir hal almaktadır. Uygulamada aynı rota üzerinde aynı kişi ile pek çok

kez karşılaşma olduğunun görülmesi, takip edilmeye uygun bir zemin oluşturmaktadır. Bununla birlikte fiziksel uzamda da karşılaşmış olma ihtimalinin romantik bir bağlam yaratması, uygulamayı yalnızca sanal dünyaya ait olmaktan uzaklaştırdığı haritada karşılaşmaların görülmesinin olumlu yanlarıdır. Yine de sıklığa rağmen hala grşlmemiş olması, taraflardan birinde bir sıkıntı olduğunu göstermektedir:

Bunu bir defa olunca romantik bulurum. Ancak 4 defa falan karşılaşıp hala tanışmadıysan birinizden birinde sorun var demektir bence. Yani bir kişiyle karşı masamda otururken 4 defa karşılaşıp hoşlandıysam ve hala iletişim kurmak için bir çaba sarf etmiyorsam bu bence bir sorundur (Güneş, 32).

Konum, bir kişi ile görüşüp görüşmeme kararında filtre işlevi görse de karşılaşma sıklığı bir kriter olmamaktadır. Tek bir karşılaşma zaten bir etkileşim olacaksa yeterli olmaktadır.

Karşılaşma sıklığı bir kriter değil benim için, mesela bir insanı tanırırsın. 7/24 yanında olur ama anlaşamazsın, kafalar uymaz. Yani sıklık önemli değil. Ama bir kere karşılaşırsın elektrik alırsın seversin, arkadaş olursun, hatta sevgili bile olabilirsin. O yüzden bence sıklıklara takılmamak lazım (Nazan, 36).

Uzaklığın görüşme kriteri olması

Bilge Narin (2018, s. 347), mobil tanışma uygulaması teknolojilerinin, mekânsal zamana (*spatiotemporal*) bağlı bir iletişim ortamı yarattığını, internetteki flört deneyimine Castells'in zamansız zaman (*timeless time*) olarak nitelediği durumu dahil ettiklerini söylemektedir: uygulamaların bir kaydırma hareketi ile aşkı vadetmesi ve potansiyel partnerler arasında sürekli devam eden iletişim tipi, ilişkileri gündelik hayatın zamansal dinamiklerinden istenilen zamanda iletişim kurulan, (Narin, 2018. S. 347), uzaklığın bile biimlendirilebileceği bir bağlama taşımaktadır. Hâlihazırda KKTU da sosyalleşmek için zamanı sınırlı olan bireylerin potansiyel partnerlerine hızlıca erişebilecekleri mekânsal yakınlığı yaratırlar. Özellikle büyük bir şehirde yaşanıyorsa uzaktaki bir kişi ile görüşmeye çabalamak zaman kaybı olarak dşnlmektedir.

Adam Kartal'da oturuyorsa benim bu adamla görüşme ihtimalim yok. Benim için önemli olan filtrelerden bir tanesi de bu. Çocuğa bakıyorum, profilinde Başakşehir yazıyor, akşam 9. (...) Grşlebilir değil. Grşeceğim insanların ev lokasyonları ve iş lokasyonları da önemli filtrelerden bir tanesi. Çok fazla özveri ve çok fazla kendinden zaman almak, zaten trafikte evine giderken, içe giderken iki saat minimum harcıyorsun, birisi ile görüşmek için de iki saat gidip geldiğini düşün, 9-6 çalışan bir insan için elverişli değil (Ezgi, 30).

Biz bu konum sayesinde tanıştık mesela. Ama Beşiktaş'ta, Kadıköy'de olsa uzak olur (Seda, 22).

Bence bu da tıpkı müzik gibi ortak paydalardan birisi. (...) Mesela canım sıkılıyor. Belki yakında biri vardır bir kahve içeriz gibi. (...) Ancak uzak olsa bu zor olacak (Nil, 31).

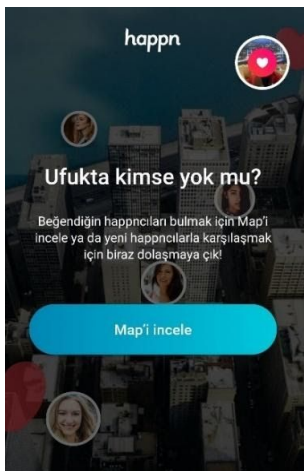
Sonuçta başka şehirden biri ile konuşarak vakit kaybetmek yerine direkt kendi çevrenden biri ile konuşmak daha mantıklı. En azından gerçek mi değil mi diye kontrol edebilirsin daha rahat olur. Kalkıp da Ankara'daki biri, sen zaten İstanbul'dasın görüşemeyeceksin (Dilek, 28).

Çevrimiçi tanışma uygulamaları, deneme yanılma mekanizması ile çalıştığından görüşmeciler bir de uzak mesafelerin araya girmesi ile sürecin iyice zahmetli olmasından kaçınma fırsatı bulmaktadır.

Kentte mobil olmaya davet etmesi

Telefonların hem internet hem de GPS ile desteklenmesi, kullanıcıya kentte hareket halinde olabileceği bir deneyim vaat ederken söz konusu deneyimin yerleri nasıl etkilediği ve biçimlendirdiği sorusu ile birlikte gündelik akışa nasıl entegre edildiği incelenmesi gereken konular olarak öne çıkmıştır (Wilken'dan aktaran Humphreys, 2010, s. 775). Kentte devingen bir rolde bulunan flanör kavramı mobil teknolojilerle *phoneure* dönüşürken, kent hareketliliği de yeni bir boyut kazanarak raslantısallık ve oyunsallıkla bir araya gelmektedir (Tokgöz-Şahoğlu, 2017, s. 13). Değişen konum ile eşleşme havuzunun da değişmesi, kentsel uzamdaki raslantısallığa oyunsallık katmaktadır. Flört oyunu, maceraya dâhil olan yeni kişilerin nereden olduğu, kim olduğu, kullanıcıyı beğenip beğenmeyeceği, bir eşleşme olup olmayacağı sorularıyla devam etmektedir. Hatta seçeneklerin çokluğunu arttırmak isteyen kullanıcı, yer değiştirdiğinde uygulamayı açarak raslantısallığın gücünden yararlanmaktadır. *happn*, eşleşmelerin sonu geldiğinde kullanıcıyı yer değiştirmeye, kentte hareket etmeye davet etmektedir. Deniz'e göre (2020, s. 121), bu hareketliliğin bir biçimi de kadınların uygulama aracılığıyla yeni insanlarla tanışmak üzere kısa tatiller planlayarak seyahate çıkmalarıdır.

Resim 2: "Biraz Dolaşmaya Çık!"

Sırf bu yüzden benim evden çıktığım olmadı ama kesin yapan vardır (Güneş, 32).

Mesela semt değiştirdiğimde, bana da çok uzak olmayan bir yerdeyse tabii, konumumu açıyorum ki yeni insanlara denk gelebileyim (Aslı, 28).

Bir gün Marmaray kullanmam gerekiyordu, uzun bir yol tabii, mesela orada açmıştım, birçok yerden geçtiği için kimler denk gelecek acaba diye ama yani uygulama daha fazla insan göstersin diye yer değiştirdiğimi söyleyemem (Seda, 22).

Görüşmeciler, hareket halinde olmanın getirdiği rastlaşma ihtimalini arttırmak üzere uygulamayı atıklarını ifade etseler de eşleşme seçeneği bitti diye yer değiştirmediklerini vurgulamışlardır. Gündelik hayatları devingen geçiyorsa *Tinder* ve *happn*'da bu devingenliğin içinde bir yer bulmaktadır. Kentin tanidik yabancıları, atılan her adımda genişleyen bir ağın parçası olmaktadır.

Uygulamalar arasındaki farklılıklar

Tinder ve *happn* arasındaki en büyük farklılık kapsadıkları alanların değişkenlik göstermesidir. Daha önce de aktarıldığı gibi *happn* daha yakın bir evre içinde kullanıcıların eşleşmelerini sağlarken *Tinder*, 2 kilometreden 160 kilometreye kadar, hatta *Premium* yelikte bulunulacak yurtdışı konumunun bile işaret edilmesine izin vermektedir. Mesafenin daralmasının ve genişlemesinin bir fark olarak öne çıktığı temel başlık *happn*'da fiziksel karşılaşma yaşanmış olma ihtimalinin getirdiği romantik raslantısallık fikridir.

Mesela metroda karşılaşıyorsun. Mesaj atıyor, seni gördüm, metrodaydın kitap okuyordun falan. Beni daha çok etkileyen, beni tarif etmesi. Ben seni gördüm saın şöyleydi falan gibi. Romantik aslında bence bu tarz bir karşılaşma olmuş olması (Seda, 22).

Bu yolun keşişmesi biraz daha romantik görünüyor diye düşünüyorum Tinder'a göre. Zaten oradaki insan profili de bir tık daha ciddi (Nil, 31)

Mesafenin rol oynadığı diğer farklılık ise *happn*'ın zamansallık ile konumu desteklemesidir, yani kişiler karşılaşıp birbirlerinden uzaklaşmışlarsa aradaki mesafenin kaç kilometre olduğunu anlamak mümkündür. Oysaki *Tinder*'da anlık konum verisine dayanan algoritma, konumsal filtreleme 2 km. civarı için yapıldıysa geçmişte karşılaşılan kişiyi tekrar mevcut konumu ile göstermeyecektir. Daha geniş bir konumsal alan izildiyse de aradaki mesafe artacağından cazipliğini kaybedecektir:

happn'da birbirimizi gördükten bir saat sonra buluşabilme imkânı var. Bence en büyük avantaj bu. Mesela dün gece karşılaşmışız sen Beylikdüzü'ne ben de Acıbadem'e eve gitmişiz. Bu bana çok kullanışlı gelmiyor. O anda gördüm ve o anda tanışmak istiyorsan avantaj bu. (...) Sana gösteriyor nerede karşılaştın, kişi o anda kaç kilometre uzağında (Güneş, 32).

Görüşmecilerin iki uygulamayı karşılaştırma ihtiyacı duydukları diğer durum ise *happn*'ın çok yakını gösterirken güvenlik açığı oluşturabilecek olmasıdır. Hatta en başında uygulamanın konumu tam olarak gösterdiği, sonrasında kadınların uyarıları sonucunda yaklaşık konum göstermeye başladıkları uygulamanın kurucusu Didier Rappaport tarafından aktarılmıştır (Veel, ve Thylstrup, 2018, s. 49). *Tinder* ise bahsedildiği

gibi spesifik bir bildirimde bulunmadığından kullanıcının kontrolü kendinde hissettiği bir uygulamadır. Yeliz'in dediği gibi dijital odağı daha fazla olduğundan eşleşmeyi kaldırmak, konuşmamak ve izi kaybettirmek *Tinder*'da oldukça kolaydır.

“Güvenlik sorumluluğu uygulamada değil”

Görüşmecilerle tartışılan pek çok konunun vardığı mesele, güvenlik olmuştur. Karşılaşma sıklığı, uzaklığın bir kıstas olup olmadığı, konum özelliğinin nerede açılıp nerede kapatıldığı gibi başlıklarda hissettikleri kaygıların varış noktası güvenliklerini sağlamak ile ilgilidir. Ancak ilginç olan bir taraftan yakın çevrelerinde yer alan kişilerle bir süre uygulamada konuşmanın daha güvenli bir bağlam yarattığını ifade etmeleri, diğer taraftan ise güvenlik inşa etmek için çabalamaları gerektiğini düşünmeleridir. Kentteki yabancılara ağların desteği ile aşına olunurken ve etkileşim kurmak kolaylaşırken kadınlar, güvenliklerini kontrol altına alma ihtiyacını kaybetmezler. Yeliz'in (29) de dediği gibi sokakta yürürken bile tehlike altında olduğumuz, kadın cinayetlerinin ya da yaşanan şiddet olaylarının toplumdaki insanlardan biri tarafından gerçekleştirildiğinin bilincinde yaşıadığımız kentlerde kadının hep tetikte olması gerekmektedir. Ancak görüşmelerde söz konusu toplumsal gerçekliğe rağmen güvenlik sorumluluğunun uygulamalarda değil kadının kendisinde olduğu vurgulanmıştır.

Senin evinin sokağını sonuçta fizandaki insanlar görmüyor. Sen zaten o kadar hassas, güvensiz düşünüyorsan o yerde ne işin var. Artık telefonlar bile dinleniyor, konumlar belli, ortam dijital bir ortam yani. Konumunun belli olması için happn'a gelene kadar neler var. Instagram'da da bulabilir. O kadar hassas olmaya gerek yok diye düşünüyorum. O zaman telefon, bilgisayar kullanma yani. Hani sonuçta insan da savunmasız değil. Ben bunu kullanıyorsam bir güvencem var. Aslında kişide bitiyor biraz (Seda, 22).

O iki insan tanıştıktan sonra aralarında gelişen olaylara Tinder olarak sen hiçbir şey yapamazsın. Tanışma deneyimini dijitalleştirip insanlara bir starting point veriyorsun. Karışmak gibi bir yükümlülüğün yok (Yeliz, 29).

Ben mesela bazı arkadaşlarıma tavsiye ediyordum. Kullan bu uygulamayı faydalan diye. Ancak bazı arkadaşlarıma da tavsiye etmiyordum. Çünkü daha güvensiz bir karakterse, filtreleme yetisi çok fazla olmayabiliyor (Nil, 31).

Nil'in “filtreleme yetisi”, Seda'nın “kişide bitiyor” diyerek niteledikleri, kadının kendi yöntemleri aracılığıyla yabancı ile arasındaki mesafeyi ayarlaması gerektiğidir. Uygulamalara gelene kadar kadın zaten hayatında güvenlik mekanizmaları kullanmak durumundadır. Zira teknolojinin hayatımıza girmesi, uygulamalarla birlikte gelen risklerini kabul etmeyi zorunlu kılmaktadır. Araştırmanın anonimliği yok ettiği, mahremiyeti, özel alanı parçalayan veri paylaşımının kadınlar için risk taşıdığı yönündeki önermesi, kadınlar tarafından

doğrulanmış olmakla birlikte, teknoloji kullanımının zaten bu riski en başında kabul etmeye dayandığı ve sorumluluğun uygulamada değil kendilerinde olduğu söylemine doğru evrilmiştir.

Dilek (28), Türkiye’de kadınların çevrimiçi tanışma uygulamalarını kullanıyor olmalarının kadının kolay elde edilebilir gibi görünmesine sebep olduğunu, erkeklerin bu konuda ikiyüzlü davrandıklarını, kadınların ise söz konusu durum nedeniyle kendilerini gizleyerek uygulamalarda var olduklarını belirtmektedir. Güvenlik ile birlikte kadının yönetmesi gereken diğer süreç de tanıdıklara denk gelmemek, nahoş etiketlenmelerden korunmaktır. Dilek’e göre bulunulan şehir, kadının hayatına yapılan müdahale oranında etkili olmaktadır: İstanbul, Ankara, İzmir gibi şehirlerde yaşanan çevrimiçi flört deneyimi ile görevi dolayısıyla daha önce yaşamış olduğu Anadolu şehirlerinde yaşadığı deneyimin oldukça farklı olduğunu aktarmaktadır. En çok öne çıkan farkın ise yine güvenliğe dair olduğunu belirtmektedir:

Özellikle Anadolu’daki şehirler için bence pek güvenilir değil, senin gibi insanlara denk gelmen çok nadir. Konuğuğum kişiler, minimum 100 km. uzaklığımdaydı ya da İzmir’e gittiğimde eşleşip sonra şehir değiştirince konuğuğuklarımdı. İnsanlarla kuracağın güvenilirlik, gerçeklik durumunu uzak şehirde olduğu için kırıyor ama en azından kendini güvende hissetmeni sağlayabiliyor uzaklık. Bir yandan da iyi atlayıp hemen gelemey veya evimi göremey, bulamaz, ben istersem bulabilir diyordum (Dilek, 28)

Konumsal verinin yönetilebilir olması, kullanıcıya kontrol alanı vermektedir. Güvenin uygulamanın sorumluluğunda görülmemesi ve kişisel düzeyde inşa edilmesi gerektiğine inanılması ise, Giddens’in (1994) soyut sistemlere yaptığı vurguyu hatırlatmaktadır: her ne kadar sistemin uzmanlığına, işleyişine güvenilmesi bireyi almak zorunda olduğu pek çok sorumluluktan kurtarsa da kişisel ilişkiler düzeyinde güven, bireyin kazanmak zorunda olduğu bir projedir (Giddens, 1994, s. 110).

Sonuç

Simmel (2015, s. 149–150), kentte yabancı olma halini bir etkileşim biçimi olarak nitelerken yakınlık ve uzaklık arasında gidip gelinen bir dinamik betimlemektedir. Kentte kurulan ilişkiler, en mahrem olanlar dâhil, benzerlikler ve ortaklıklar inşa edilerek yabancıliğın yumuşatılmasına dayanmaktadır. Mekânsal yakınlık ise iki yabancı arasında ortalıklar yakalanmasının bir biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır; zira kimliğe dair göstergelerin sızdığı mekânlar, kişilerin gündelik hayatına, ne yapıp ettiklerine, ilgi alanlarına dair izler taşımaktadır.

Konumsal medyaların, kent hayatına getirdiği bir dinamik olarak net yerelliği, fiziksel ve dijital uzamı melezleştirerek sosyal etkileşimin kurulacağı ağı genişletmiştir. Kentli birey, *Foursquare*, *Swarm* gibi konumsal medyalar ile henüz yüz yüze bir karşılaşma yaşamadan çevresinde kimlerin olduğunu, söz konusu kişilerin nerede zaman geçirdiklerini bilme kapasitesine sahiptir. Böylesi bir biliş ise, sosyal hayata yeni insan yığınlarının dâhil olması anlamına gelmektedir. İkili ilişkilerin kurulmasında kabul gören tanışma uygulamaları da bahsi geçen potansiyelin farkına vararak konum verisini işleyişlerine dâhil etmişler, net yerelliğinin yabancıların yollarının kesişmesinde bir araç olarak kullanılabileceğini görmüşlerdir. Kamusal

alanın sosyalleşmeyi kısıtlayabilecek öğeleri ortadan kaldırılarak sınırları çizilmiş coğrafi bir alandaki potansiyel eşleşmeler hızlandırılmaktadır.

Kentteki yüzeysel, geçici, parçalı kişilerarası ilişkilere ilk aşamada bir derinlik kazandırmasa da tanışma uygulamalarında sunulan konum verisinin flört edilmek istenen kişilerin özelliklerine dair güven verici bir temel oluşturduğunu söylemek mümkündür. Bu temelin oluşmasını sağlayan dinamiklerden ilki, KTTU'nun aynı mahallede yaşamak, aynı çevrede çalışmak, aynı mekanda sosyalleşmek gibi konumsal kesişmeleri sanal uzama taşıyarak "tanıdık yabancıları" birbirine bağlamasıdır. Kullanıcılar, görüşecekleri kişinin nasıl biri olduğuna dair aşinalığı KTTU'nun sunduğu gündelik hayatın mekansal ortaklıkları ile kazanmaktadır. Schwartz'ın (2013) vurguladığı "sanal filtreleme"ye denk düşen bu durum, kalabalık bir topluluk içinde en uygun potansiyel partnerin bulunmasına aracı olmaktadır. KTTU ile kişilerin birbirleri arasındaki fiziksel mesafenin farkında olması ise kalabalık kentlerde zahmetli olabilecek ulaşım, erişim sıkıntılarının önüne geçmektedir. Kişilere zaman kazandırarak anlık sosyalleşme isteğine yanıt olmaktadır. Kullanıcılar, fiziksel yakınlığı bir filtreleme parametresi olarak kullansa da kentte devinim halinde olduklarında raslantının uzamını genişletme eğilimindedirler. Kadının kentteki hareketine eşlik eden *Tinder* ve *happn*, flörtün ve uygulamaların oynusallığını bir araya getirirken kentte yer değiştirmeyi, karşılaşma oyununa dönüştürmektedir. Devingen olunan zamanlarda uygulamaları açmak ise, kullanıcının bulunduğu farklı yerlere işaret ettiğinden yaşanan mahallin gizlemesini sağlayan bir manipülasyon aracı olarak kadının kamusal alandaki güvenliğini inşa ettiği taktiklerden biridir.

KTTU'nun güven verici dinamiklerinden diğeri ise fiziksel uzamda karşılaşmış olma ihtimalini taşıması ile romantik bir bağlam yaratarak flörtü sanal dünyaya ait olmaktan uzaklaştırması ve daha gerçek kılmasıdır. Çünkü siber uzamın mesafeden azade dünyasında anlatılan ve sunulan temsili profiller yerine kentte devinim halinde olan kişilerin siber dünyaya dâhil olduğu gerçek bir bağlam söz konusudur. *happn* uygulamasının algoritması, *Tinder*'a kıyasla daha yakın koordinatlara göre çalıştığından fiziksel karşılaşmanın yaşanmasını, hatta tekrarlanmasını mümkün kılmaktadır. Mesafenin uygulamalara göre daralması ya da genişlemesi ise tanıdık yabancıların aşinalık marjını etkilemektedir. *happn*'ın mekansal ortaklığa dair daha çok iz sunması, aynı semtte bulunmuş olmanın kimliksel benzerliğine kıyasla aynı mahallenin aynı kafelerinde bulunmanın ortaklığını yaratarak "net yerelliği"nin dinamiklerini güçlendirmektedir. Ayrıca çevrimiçi ilişkilerin "gerçek ilişkilere" nazaran yüzeysel olduklarına ilişkin eleştirel bakış açısının karşısına nostaljik bir karşılaşma bağlamı çıkararak yitirilmiş derin bağların geri kazanımına göz kırpmaktadır. *happn*'ın sunduğu karşılaşma sıklığı özelliği ise romantikliği pekiştirecek bir nitelik taşımak yerine güvensiz bir bağlam oluşturarak takip edilme (*stalking*) tehlikesine ortam hazırlamaktadır. Anonim kalma hakkının çiğnenmesine, kamusal ve özel alanın birbirine girmesi ile mahremiyet ihlaline neden olabilecek gözetim gerçeği, teknoloji kullanımı ile kabul gören, normalleştirilen bir hal almıştır. Bu yüzden güvenliği sağlama sorumluluğunun uygulamalarda değil kadının kendisinde olduğunun düşünülüğü görülmüştür. Kadın cinayetlerinin ve şiddetin yaygın olduğu Türkiye'de kadının güvenlikten her koşulda kendisini sorumlu tutması, sorunlarla kendi başına baş etmek zorunda kalmasının bir göstergesi olarak görülebilir. Flört gibi olumlu hislerle hareket edebileceği bir bağlamda, güven inşa etmek üzere kendi taktiklerini geliştirmek zorundadır. Ayrıca ev ve iş yeri gibi tanıdıkların bulunabileceği çevrelerde konum verisinin kapatılması, uygulama aracılığıyla flört aramanın- İstanbul gibi büyük bir şehirde de olsa- kadınlar tarafından kültürel normlara uygun bulunmadığını, nahoş etiketlemeleri beraberinde getirebileceğini

düşündüklerini göstermektedir. Dedikodu olması, küçük görülme, hafif bulunma gibi korkularla özel hayatlarını, tanındıkları dar çevrelerin kamusal mekânlarından koparma ihtiyacı hissetmektedirler. Özellikle iş ortamında evli olduğu bilinen bir erkeğe uygulamada denk gelmesi ihtimali ise bu korkuyu perçinlemekte, erkek yerine kadını uygunsuz bir durumla karşı karşıya kaldığı düşüncesine sürüklemektedir. Taşıdığı risklere ve kültürel normlar açısından çekinceler barındırmasına rağmen, konum verisinin tehlikeli olabilecek ortamlarda kontrol edilebilmesi, tekinsiz duran yabancıların yaşam alışkanlıklarına, kişilik özelliklerine dair ipuçlarının yakalanmasında filtreleme işlevi görmesi ile KTTU, kadınların kentte güven ve yakınlık inşa etmelerinin taktiksel aracıdır.

Bu çalışmada KTTU'nun heteroseksüel kadınların kentteki flört deneyimlerine ne getirdiği tartışılmış olsa da söz konusu küresel uygulamaların kültürel pratikler açısından kullanımlarında farklılıklar olup olmadığı, kadınların dünyanın her yanında benzer sorunlarla ya da ihtiyaçlarla karşı karşıya olma ihtimalleri bulunsa da Türkiye'deki temel değişkenlerin neler olabileceği değerlendirilememiştir. Toplumsal yapının, baskı ve gözetim mekanizmalarının, politik angajmanın, eğitim seviyesinin, ait olunan sosyal sınıfın, kadınların konum temelli tanışma uygulamalarına dair düşüncelerinde, kullanım pratiklerinde, taktiklerinde değişiklikler göstereceği unutulmamalıdır. Uygulamaların ayrışmasında cinsel yönelimlerin etkisi olduğu kadar bahsi geçen sosyal ayrışmaların da etkili olup olmadığı, varsa uygulamalar arasında farklılaşan parametrelerin neler olduğu başka bir araştırmada değerlendirilebilecek sorunsallardır.

Kaynakça

- Acuner, D. (2019). Canavarlaştırılan Kent Sokakları: Kadının Kent Deneyimi Üzerine Bir Değerlendirme. Cenk Özbay, Ayşecan Terzioğlu (Der.), içinde, *Türkiye'de Cinsiyet Kültürleri* (109–126). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bauman, Z. (2012). *Akışkan Aşk*. (I. Ergüden Çev.). İstanbul: Versus Kitap.
- Deniz, A. (2020). Changing Geographies of Intimacy: A Study on FemaleTinder Users in İstanbul. *Fe Dergi*, 12(1), 113–124.
- de Souza e Silva, A. (2006). From cyber to hybrid: mobile technologies as interfaces of hybrid spaces. *Space & Culture*, 9 (3), 261–278.
- de Souza e Silva, A. ve Gordon, E. (2011). *Net locality: Why location matters in a networked world*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons.
- de Souza e Silva, A. ve Sheller, M. (2015). *Mobility And Locative Media: Mobile Communication In Hybrid Spaces*. New York: Routledge.
- de, Souza e Silva, A. ve Frith, J. (2012). *Mobile Interfaces in Public Spaces : Locational Privacy, Control, and Urban Sociability*, Oxford, Abingdon: Taylor & Francis Group, 2012.
- Gürçay, A. (2019). History of Online Dating in Turkey: The Case of Gabile.com. Erkan Saka (Der.), içinde, *Yeni Medya Çalışmaları V: Türkiye İnternet Tarihi* (437–448). İstanbul: Alternatif Bilişim Derneği

- Giddens, A. (1994). *Modernliğin Sonuçları* (E. Kuşdil Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Goodwin, R. (2009). *Changing relations: Aving intimacy in a time of social transition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etüdüleri Enstitüsü ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2014). *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*. Erişim <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf>
- Heino, R. D., Ellison, N. B., & Gibbs, J. L. (2010). Relationshopping: Investigating the market metaphor in online dating. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(4), 427–447. doi: 10.1177/0265407510361614
- Humphreys, L. (2010). Mobile social networks and urban public space. *New Media & Society*, 12(5), 763–778.
- Hardey, M. (2004). Mediated relationships. *Information, Communication & Society*, 7(2), 207-222.
- Jarvis, H., Cloke, J. ve Kantor, P. (2009). *Cities and gender*. Londra: Routledge.
- Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Araştırmaları Merkezi (2020). *Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Araştırması*. <https://gender.khas.edu.tr/tr/turkiyede-toplumsal-cinsiyet-ve-kadin-algisi-arastirmasi>
- Koskela, H. (1999). *Fear, control and space: geographies of gender, fear of violence, and video surveillance*. Helsinki: Helsinki Üniversitesi Yayınları.
- Ma, X., Sun, E., & Naaman, M. (2017). What happens in happn: The warranting powers of location history in online dating. In Proceedings of the 2017 ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work and Social Computing, 41–50.
- MacKee, F. (2016). Social media in gay London: Tinder as an alternative to hook-up apps. *Social Media+ Society*, 2(3), 1–10.
- Miles, S. (2017). Sex in the digital city: Location-based dating apps and queer urban life. *Gender, Place & Culture*, 24(11), 1595–1610.
- Milgram, S. (1977). *The familiar stranger: An aspect of urban anonymity. The individual in a social world*, MA: Adisson –Wesley.
- Murphy, A. (2018). Dating dangerously: risks lurking within mobile dating apps. *Catholic University Journal of Law and Technology*, 26(1), 7.
- Narin, B. (2018). Mobil Flört Uygulaması Wapa Hakkında Bir Netnografi Çalışması. *Moment Dergi*, 5(2), 343–367.
- Newett, L., Churchill, B., & Robards, B. (2018). Forming connections in the digital era: Tinder, a new tool in young Australian intimate life. *Journal of Sociology*, 54(3), 346–361.

- Özkul, D. (2014). *Mobile Nodes: Mobile and Locative Media, Everyday Life and Sense Of Place*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Westminster University.
- Pasin, B. (2020). Görün(m)üyorum, Öyleyse Varım: Konumsal Medyada Kuir Mekân Pratikleri. Cemile Tokgöz Şahoğlu, Betül Aydoğan (Der.), içinde, *Konumsal Medya: Dijital Çağda Mekân Üzerine Disiplinlerarası Tartışmalar* (205–214). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Philips, A. (2018). *Flört Üzerine* (Ö. Arıkan Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Simmel, G. (2015). *Bireysellik ve Kültür* (T. Birkan Çev.). İstanbul: Metis.
- Simmel, G. (1984). *On women, sexuality and love*. New Heaven: Yale University Press.
- Stempfhuber, M., ve Liegl, M. (2016). Intimacy mobilized: Hook-up practices in the location-based social network Grindr. *Österreichische Zeitschrift für Soziologie*, 41(1), 51–70.
- Sutko, D. M., ve De Souza e Silva, A. (2011). Location-Aware Mobile Media And Urban Sociability. *New Media & Society*, 13(5), 807–823.
- Soybakış, O. (2019). Kamusal Alanda Saklambaç: İstanbul'da Eşcinsel ve Biseksüel Erkeklerin Mekansal Sosyalleşmesi. Cenk Özbay, Ayşecan Terzioğlu (Der.), içinde, *Türkiye'de Cinsiyet Kültürleri* (267–280). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tanrıöver, H. U., ve Sunam, A. (2017). Türkiye'deki Çevrimiçi Evlilik Siteleri: Medyanın Benlik Sunumuna Etkisinin Toplumsal Cinsiyet Odaklı Bir Analizi. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, (26), 9–38.
- Tokgöz-Şahoğlu, C. (2017). Konum Tabanlı Mobil Oyunlar ve Mekân Algısı: Ingress Üzerine Etnografik Bir Araştırma. *Ankara Üniversitesi İlef Dergisi*, 4(2), 7–36.
- Tuncer, S. (2014). *Going Public: Women's Experience of Everyday Urban Public Space in Ankara Across Generations Between 1950-1980*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Schwartz, R. (2013). The Networked Familiar Stranger: An Aspect of Online and Offline Urban Anonymity, içinde, *Mobile Media Practices, Presence and Politics* (149–163). Londra: Routledge.
- Veel, K., ve Thylstrup, N. B. (2018). Geolocating the stranger: the mapping of uncertainty as a configuration of matching and warranting techniques in dating apps. *Journal of Aesthetics & Culture*, 10(3), 43–52.
- Wirth, L. (2002). Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentlileşme. Ayten Alkan, Bülent Duru (Der. ve Çev.), içinde, *20. Yüzyıl Kenti* (77–106). Ankara: İmge Yayınevi.